

ELOFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 3 k. 40 f.

HIRDTÉSEK:

4-betűs petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Egytűs petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és eszaki egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, szeptember 23.

Mai számunk főbb közleményei:

- Közös minisztertanács.
- Az új Uránia.
- A kolera terjedése.
- A rendőrfelügyelő zsaroló'a.
- Tisza István az aradi gyászünnep szónoka.
- A csoda.
- A hamis nemesi levelek.
- Csaba község följelentése.
- Anarkista fogás Magyarországon.
- Elmebajos körörvos.
- Tarkaságok.

Az októberi szónok.

Arad, szeptember 23.

Az aradi gyásznapnak, annak a szomorú ünnepnek, amely a tizenhárom tábornok kivégeztetésének évfordulóján ezt a várost teszi a nemzet érzéseinek középpontjává, ünnepi szónoka ez idén Tisza István gróf lesz.

Megbecsülhetetlen érdekességű, de jelentőségben is kimagasló eseménye lesz ez az országnak. Valamely beszéd tartalmáról és tendenciáiról előre beszélni nem lehet; de maga a kapcsolat, amelybe ez az ünnep, az abból felnyúló emlékek és az ország első államférfia jut, rendkívül sokat kifejező s okot ad arra, hogy azzal előre is foglalkozni lehessen.

Gyönyörűen domborodik ki ebből egy tény, amely hozzánk áll legközelebb. Azt a hivatást, a mely Tisza István grófra akkor hárult, a midőn Arad város képviselője lett, szebben, e város szent hagyományaihoz jobban illően megkezdeni nem lehetett, mint ezzel az elhatározással, a melyet Var-

jassy Lajos polgármester kérésére a legnagyobb készséggel vállalt el Tisza István gróf. Ha volt még valami, a mi Arad egyes polgárait Tiszától a politikai nézetkülömből fakadóan elválasztotta: ez a ténye azokban is a föltétlen tisztelet, az őszinte ragaszkodás érzését fogja meggyökereztetni.

De az egész nemzetre kiható, hatalmas igazságnak érvényt szerző tanúsága lesz Tisza István októberi beszédének. Október hatodika nem egyszer jutott olyan színezethez, mintha annak megünneplésére egy politikai pártnak: a függetlenséginek lenne a legtöbb jogcíme. Nem akarjuk a függetlenségi pártot azzal a váddal illetni, hogy ezt a nemzeti ünnepet kisajátította magának. Viszont azonban az ellenkező közjogi politika híveit se érheti az a gyanu, hogy október hatodikától távol tartották magukat. Hiszen a vértanúk kivégeztetése ötvenedik évfordulóján még a szabadelvű párt volt a képviselőház többsége, a mikor a képviselőház elhatározta, hogy koszorút tesz le az aradi vértanúk szobrára, s ezt a koszorút Perczel Dezső, a szabadelvűpárt egyik vezérémbere tette le. Az idei ünnepen Tisza István gróf áldoz a vértanúk emlékének. Hatvanhetes ember, sőt az az ember, aki újjáteremtője volt Magyarország hatvanhetes politikájának, újjáteremtője a pártnak, a mely a hatvanhetes irányt, Deák Ferenc irányát követi az ország ügyeinek intézésében. Ragyogóan fejezi ki ez a

tény azt, hogy a vértanúk ünnepe Magyarországon nem egy párté, nem egyes politikusé, de egyformán becsült, egyforma kegyelettel ünnepelt és egyforma hűséggel megtartott gyászünnep minden magyarnak. Nemcsak nálunk, de a külföld előtt is magasra emeli ez a hódolatot, a mely a magyar szabadságharc tizenhárom hősének emléke előtt leborul, s a mely minden magyar szívének rajongását befonja az ő dicsőségük örök glóriájába.

Nem egyszer beleszövedött a politika is ennek az ünnepnek fekete redőibe. Megint egy pártnak politikája; olyan politika, a mely azt a következtetést vonta le a vértanúk emlékéből, hogy a harag, a dac, az ellentétek harcát kell folytatni, fölújítani az ellentéteket, a melyek összezapása a szabadságharc okozója volt s amelynek tragikus következményei a vértanúk életén tapostak nagy kegyetlenséggel keresztül. Nem akarunk arról szólni, hogy a politikusok, akik az októberi ünnepek hangulatából ilyen elveket merítettek és hirdettek — az ünnepről eltávozva, a parlamentben és a kormányban nem voltak mindig következetesek ezekhez az elvekhez és a fogadkozásokhoz, amelyeket a szobor előtt tettek. De nem is lehettek. Mert a vértanúk emléke nem hirdeti a gyűlöletet, az örök harcot, az engesztelhetetlenséget, az összeütközések keresését. Mert ha az egész nemzet megtalálta a félreértéseket eloszlató, haragot megszüntető, mind a két

Leánygyűlölet.

Irta: Visontai Olga.

— Nagyon lassan megy kisasszony, nagyon lassan. Hallatszott Ida hátát mögött aznap már negyedszer.

— Mindig csak ez. Gondolja a leány s alig tudja könyveit visszatartani — lassan — de hát mit csináljon, nem tud gyorsabban dolgozni, mert nem gyakorolta a gépirást eléggé, nem volt rá ideje.

Uralkodik magán, hogy fel ne ugorjon és ott ne hagyjon mindent. Az irodát, mely a neki szükséges kenyeret adja és az életet.

Nincsen senkije, aki gondostodnék róla, szülei meghaltak, árván maradt. Az élethez nincs sok kedve, de visszariad attól, hogy ön kezével vessen véget életének.

Élnie kell. De mit jelent számára ez az élet. Közélet: vége nélkül; munkálkodást: mely másnak hozza meg a gyümölcsöt és neki éppen csak a mindennapi kenyeret adja meg, amely keserű, mert érte tünie kell szidást, bántalmakat. Sokan küzdenek, így hát ő is küzdeni fog, mint a többi, élni fog örömtelen, sivár életet.

Gondolataiban idáig haladt s míg ezeket elgondolta, újra erőt érzett a küzdelemre és jobban igyekezett. Lázasan, gyorsan írja a leveleket, hogy Szathmáry, a főnök, ne szólhas-

son többet. De gondolatai el-elröppennek onnan s maga sem tudja, mit ír.

Végre este lett. E leány megkönnyebbülten lélekezik fel, mikor a szolgáló jön és elkéri tőle a leveleket. Odaadja átölvadás nélkül, azután ő is, mint a többiek, veszi kabátját és menni készül.

— Ida kisasszony! — szól a főnök.

Ida mezezzen, mert megint gondolataiba volt merülve. Ijedt, sápadt arccal megy a főnök asztalához. Szathmáry egyenként veszi elő leveleit és keresztülhuzza vörös íróna, azután a leánynak adja.

— Ezeket újra kell írni.

Ida tehát újra leül írni. A feje nagyon fáj, de most nem törődik vele. Minden figyelmét igyekezik a munkára terelni és most már átölvassa a leveleket, bár tudja, hogy nincs benne hiba.

Az irodából már mindenki eltávozott. Szathmáry is csak az ő leveleire vár és amikor Ida leteszi asztalára, élesen ránéz:

— Biztos, hogy nincs benne hiba?

Ida halkan, mogorván felel:

— Nincs.

Ajkait összesze-ítva áll a főnök asztalánál és megvárja, amíg minden levelet aláír. Nagy ellenszenvet érez szíránt a csinos férfi iránt, aki most már megbánva előbbi szigoru-

ságát, látva a szép szomorú leányszemeket, megmentetődik:

— Ne haragudjon rám, édes kisasszony, de először az nem megy másként. Nagyon hibásak voltak a levelei, azért kellett azokat átírnia, beáthátja maga is, hogy hibával tele leveleket nem küldhetünk el. No de majd nem sokára, ha gyakoroltabb lesz, jobban fog menni.

Ida semmit nem felel, csak gondolja magában: — Ha tudná, hogy gyűlölöm. Gyűlölöm, gyűlölöm. — Eliszmélti magában sokszor s amikor már az utolsó levél is alá van írva, menni készül.

Szathmáry tréfásan kérdi:

— Hát engem nem vár meg kisasszony?

Ida csak a fejével int nemet. Keptelen arra, hogy egy szót kiejtsen ajkán, mert érzi, hogy azonnal sírva fakadna, pedig nem akarta gyengének mutatni magát.

Szathmáry osodálkozva nézett utána. Ugy látszik ez a leány nem tudja, hogy ittléte csupán tőle függ. Negyven ember keresi a kedvét és remeg tőle és ez a leány félvállról, megvetően bánik vele. Amikor ő békés hajlandóságot mutat, a leány nyíltan megüzeni a harcot. És másoda gyűlölet szikrázott azokból a szép szemekből?

Míg ezeket elgondolta, felvette a kabátját és csak a csipős hideg levegő tértette magához.

fél érdekeinek egyformán javára szolgáló békét a királlyal, — akkor nem lehet egy pont, nem lehet a nemzetnek olyan emléke, a mely ennek a békének örökké ellentmondjon. A harcnak sohase a harc a célja. A vértanuk, a tábornokok harca az országfüggetlenségét, boldogulásukatarta. S hogy ezt ők nem érhették el, hogy az ő küzdelmeik, mártir-haláluk gyümölcse akkor esett a nemzet ölébe, a mikor még égett a legjobbjaikért viselt gyász könnye: ez nem jelentheti azt, hogy a bekövetkezett állapotot nem szabad kedvesnek, jónak tartani; s nem lehet igaz a frázis, hogy a vértanuk emléke az ilyen megnyugvás ellen való tiltakozást követeli.

Nem tudjuk, lesznek-e Tisza beszédének politikai vonatkozásai. De ha nem is lesznek: az, hogy a vértanuk oltára előtt az idén ő gyújtja fel az ünnepi lángot, maga is kifejezője lesz annak, hogy az ország mai többségének politikája nemcsak hogy nem ellentéte ama hagyománynak, a mely a szabadságharcból, véres, diadalmas és gyászos eseményeken át maradt reánk, de folytatása annak. Egyforma, rendületlen érzésű, minden jogainkat és minden szabadságunkat hiven védő hazafiság él a holtak szellemében és az élők törekvéseiben. Akkor a kard és a vér volt az eszköze: ma a tudás és a munka.

A parlament munkarendje. Budapestről jelentik: A közeli napokban minisztertanács fog összeülni, amely véglegesen határozni fog a képviselőház munkarendjére vonatkozólag. Ez alkalommal véglegesen megállapítják azt is, vajjon a delegációk tartama alatt a képviselőház ülészik-e?

A honvédelmi miniszter utazása. Eperjesről jelentik: Hazai Samu honvédelmi miniszter ma ideérkezett.

A hármasszövetség tartama. Rómából jelentik: A hármasszövetségi szerződést 1920. évi lejáratával újból megkötötték.

Nem tudja, mi történt vele. Folyton maga előtt látja azt a szép, feketeruhás leányt, akit — úgy érezte — szeretne dacostkodásáért megverni, hogy aztán össze-vissza csókolja. Most vele mehetne, ha nem utasította volna vissza.

Úgy érezte, hogy kedveli a kis leányt. S ebben a percben a szigorú főnök, akitől negyven ember remegett, csak egyetlen vágyat érzett a szívében, hogy Idát meghódítsa. De hogyan? Kérdezte magától. Mai viselkedése, noha igaza volt, nagyon sokat rontott a dolgán.

— Csakis gyöngédséggel tudom meghódítani. Erre a megállapodásra jutott, amire az irodából eltávozva hazatért és úgy érezte, hogy lakása nagyon hideg és sivár.

Hiábavaló volt Szathmáry minden fáradozása. Ida az első napok emlékeitől nem tudott megszabadulni, nem tudta elfeledni és megbocsátani, a főnököt pedig gyűlölte, engesztelhetetlenül, aki bizony máskor is kijött a békétüresből, bármint szerette is a leányt. Mikor az valami nagy hibát csinált s azután igyekezett jóvátenni, tréfával elütni, Ida nem reagált és még jobban gyűlölte.

Igy telt el egy félév. Szathmáryra nem ismertek rá barátai, oly változás állott be kedélyében; a máskor vig ember komoly, magabizárkózott lett, kerülte a társaságot. Szathmáryt gyakran féltékenység gyötörte, amire Ida, tud-

Közös minisztertanács.

— Október 12-ikén ülészik a delegáció. —
Pénzügyminiszterek tanácskozása.

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 22.

Bécsben ma Aerenthal gróf hadügyminiszter elnöklésével közös minisztertanács volt, a melyen résztvettek: Bionerth báró osztrák miniszterelnök, Schönaich közös hadügyminiszter, Montecuccoli tengernagy, Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök, Bilinszky lovag osztrák pénzügyminiszter, Lukács László magyar pénzügyminiszter. A minisztertanács a közös költségvetés megállapításának kérdésével is foglalkoztak és a tanácskozásokat ma befejezték.

Következő távirataink számolnak be a minisztertanácsról:

Bécsből jelentik: Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök délelőtt a Magyar Házban hivatalos aktákat intézett el. Majd fogadta Lukács László pénzügyminiszter látogatását, aki ma reggel érkezett Bécsbe a Semmeringről. A miniszterelnök hosszasan tanácskozott Lukácsossal, akivel később a külügyminiszteriumba mentek, ahol megkezdődött a közös miniszteri értekezlet, melyen Aerenthal gróf külügyminiszter elnökölt.

(A delegációk feladata.)

Bécsből jelentik: Az 1910. és 1911. évre vonatkozó közös költségvetésekkel két delegáció fog foglalkozni. Az első delegáció, amely az 1910. évre vonatkozó közös költségvetést fogja tárgyalni, október havában Bécsben ülészik. A másik delegáció időpontjának megállapítása, valamint a döntés felett, vajjon az 1910. évi közös költségvetés elintézésére indemnitást fog-e a kormány a delegációtól kérni, vagy pedig a költségvetést egészében letárgyalatja, — a ma tartandó közös miniszteri értekezleten fog megtörténni.

Valószínű, hogy a kormány nem kér indemnitást, hanem egészében letárgyalatja az 1910. évre szóló közös költségvetést a delegációkkal, mert e költségvetés tervezete már egészen elkészült és teljesen kidolgozva lesz a delegációk elé terjeszthető.

(Hivatalos jelentés.)

Bécsből jelentik: A közös minisztertanács délelőtt kezdődött, délben rövid időre megsza-

kitották, délután három órakor folytatták és fél hat órakor fejezték be.

A külügyminiszterium a tanácskozásról a következő hivatalos jelentést tette közzé:

A minisztertanács mindenek előtt az ez évi delegációnális ülések határnapjának végleges megállapításával foglalkozott. Elhatározták, hogy a delegációt október tizenkettedikére hívják egybe és eziránt öfelségének ajánlatot tesznek.

A további tanácskozások csak tájékoztató megbeszélések voltak a delegáció tárgyalási anyagainak tárgyában. A delegáció csak az 1911. évi költségvetést fogja tárgyalni. Végül a minisztertanács a közös pénzügyminiszternek Bosznia-Hercegovina közigazgatására vonatkozó jelentéseit vette tárgyalás alá.

Bécsből jelentik: A közös külügyminiszter holnap vagy holnapután a királynál külön kihallgatáson jelenik meg, hogy a minisztertanács mai határozatairól referáljon és azokhoz jóváhagyását kikerje.

(A bankszabadalom)

Bécsből jelentik: A mai közös minisztertanács után Lukács László Bilinszky osztrák pénzügyminiszterrel hosszasan tanácskozott. A tanácskozás tárgya elsősorban a bankkérdés volt, amelynek szabályozása annál sürgetőbb, mert a bankszabadalom december 31-én lejár. A nyár folyamán a bankkérdésben tartott minisztertanácsokon ugyanis a készfizetések felvétele tekintetében nem jött létre egyezés. Az erre vonatkozó tárgyalásokat most újból felveszik, még pedig olyformán, hogy a magyar kormány jegyzéket intéz az osztrák kormányhoz és a tanácskozások folytatására tesz előterjesztést. Az osztrák kormány ezt az ajánlatot el fogja fogadni és az előadók legközelebb a tanácskozások újrafelvétele érdekében tanácskozni fognak. Tárgya volt a tanácskozásnak a gyufamonopolium is. A kérdés még nem érett meg a végleges megbeszélésre, mert Magyarországon az előtanulmányok még nincsenek befejezve.

TANÜGY.

(—) A Weitzer-utcai leányiskola illemhelye átépítésének ügyében az építészeti bizottság holnap tart ülést és az építkezést elrendeli, melyet néhány nap alatt be is kell fejeznie a mérnöki hivatalnak.

— Ezek megértették egymást, — gondolta Szathmáry és nagyon boldogtalannak érezte magát. De mikor jobban átgondolta a helyzetet, mégis remélte, hogy Ida hozzájön feleségül s majd megszereti aztán őt. Zádornak nagyon kevés fizetése van, abból nem nőülhet és na ő megkéri Idát, az örömet lesz a felesége, mert ugyan mit várhat jobbat? Ida szegény árva lány, tehát csak örülhet, ha olyan jó fizetésű hivatalnoknak lehet a felesége.

A következő nap estéjén elküldte Zádort valahova hivatalos ügyben és mikor a leány hazaindult, utána sietett. Ida nem szívesen ment vele, de kénytelen volt. Szathmáry beszélt hozzá, lágy, behizelgő hangon, de Ida mindenre csak szárazon, röviden felelt. Szathmáry egész uton igyekezett mulattatni a leányt, aki néha meg is feledkezett gyűlöletéről, hogy a következő percben annál jobban feltámadjon az.

Végre, nagynehezen sikerült a beszédet Szathmárynak a leány életére terelni. Ida nagyon zárkózott volt, nem mondott el neki semmit, az ő szíve oly nehezen nyílt meg valaki előtt, még a kolléganői sem tudtak életéről semmit, hogyan is beszélhetett volna arról annak a férfinak, akit gyűlölt. Egyetlen ember bírta bizalmát és ez a fiatal Zádor volt, aki iránt testvári vonalmat érzett.

Szathmáry kétségbe volt esve. Annak ellenére, hogy a választ előre tudta, mégis meg-

tán kívül okot szolgáltatott. Volt az irodában egy Zádor László nevű fiatalember, akivel — mint afféle bizalmas irodatárassal — Ida mindent közölt, aki osztotta Ida gyűlöletét Szathmáry iránt. De amikor ez szóba került és Ida emlégette, hogy mennyire gyűlöli a főnököt, a fiu csak nevetett:

— Meglátja Iduska, maga még szerelmes lesz a főnökbe.

Néha Szathmáry meghallotta, hogy Ida beszélget s amint hátranézett, meglátta, hogy Zádorral beszél, keserűség öntötte el szívét és hangja könnyörtelenül hideg volt, amikor rá szólt:

— Ida kisasszony, Zádor ur, maguk már minden dolgukat elvégezték, hogy ilyen vígan csevegnek?

Egyikük sem felelt semmit, csak összenéztek. Ida szeme azt fejezte ki: látja, Zádor szeme pedig: igaza van.

Ezentúl az irodában nem beszéltek, hanem Zádor mindig hazakísérte Idát s panaszkodott sorsára s a fiu alig tudta vigasztalni. Szathmáry már ezt nem tudja elnézni. Egyszer megleste őket és látta, hogy amint a leány lakásának kapujánál elválnak, Zádor hosszasan tartja Ida kezét a kezében és simogatja a másik kezével és suttegő, gyöngéd hangon beszél hozzá. A leány pedig türi és nem húzza vissza a kezét.

A kolera terjedése.

— Ujabb megbetegedések Mohácson. —

Távíráti tudósítás.

Arad, szeptember 22.

Az országra zuduló veszedelem legerősebb fészke Mohács, a honnan a táviró nap-nap után a rémes betegség terjedését jelenti. A gyilkos járvány elleni védekezést most már a műveletlen nép ellenséges magatartása is megnehezíti és fegyveres erő kirendelése válik szükségessé a butaság által teljesen megrémített lakosság esetleges ballépésének megállítására.

A dunamenti községekből sem érkeznek örvendetes hírek.

Ma a következő híreket kaptuk:

Kolerabeteg a fővárosban.

Budapestről jelentik: Kőkényiről, akit a reggeli lapok szerint gyanús körülmények között be szállítottak a Szent Gellért kórházba, megállapították, hogy szombaton és vasárnap Pályiban, egy Kis Körös melletti községben tartózkodott. Amennyiben tényleg kolerabetegnek bizonyulna, úgy vidékről jövő fertőzésről van szó.

Budapestről jelentik: A Szondy-hajón kívül a Dráva nevű hajót is feloldották a vesztégár alól, mert a rajta levő emberek váladéka bacillusmentesnek bizonyult. Feloldották a zár alól a Kollowráth nevű hajót is.

Budapestről jelentik: A budapesti honvédkerületi parancsnokság tudvalevőleg megkeresést intézett a főváros tanácsához, hogy a honvédegenység közül esetleg kolerában megbetegedők részére a honvéd helyőrségi kórház mögött levő téren barak céljaira területet engedjen át. A főváros tanácsa ma erre a célra 900 négyszöglet engedett át és elhatározta, hogy vízvezetékét fog odavezetni.

Belügyminiszteri jelentés.

Budapestről jelentik: A belügyminiszter jelentése szerint a főváros területén eddig három koleraeset fordult elő, de a kolera betegek egyike se volt budapesti lakos.

Irbas Jánost Békésmegyerről vitték a Bécsi ut 204. szám alatti téglagyári kórházba, majd onnan a Szent Gellért kórházba és ez utóbbi kórházba való szállítása közben halt meg.

Novák János kocsis szeptember 19-én Bősalmásról ment a fővárosba. Szabolcs utca

kérdete Idát, akar-e a felesége lenni? A lány meglepődött, de aztán egész határozottan megmondta, hogy: nem.

A férfi arca sápadt lett, a torkát fojtogatta valami. Nem tudott szólni, tehát megemelte a kalapját és távozott. Ida pedig felment lakásába és nagy nyugtalanságot érzett; maga előtt látta a fiatalember sápadt arcát, azt látta egész éjjel és nem tudott aludni.

Másnap reggel, mikor bement az irodába, Szathmáry nem volt a helyén, pedig máskor mindig első szokott lenni. Türelmetlen lett és folyton az ajtóra nézett, valahányszor az megnyílt, de mindannyiszor csalódott, mert Szathmáry nem jött. Ida nyugtalan volt és gondolatban Szathmáryt már véresen, állott halántékkal látta. De úgy érezte, hogy ezért a nyugtalanságot Szathmáryt még jobban gyűlöli, mert — ime — mindíg csak kellemetlenséget szerzett neki.

Défelé az egyik leány odajött hozzá:

— Hallotta kisasszony, hogy Szathmáry elmegy? Ez igazán érthetetlen, 10 éve van itt és nagyon jó fizetése van, meg lehet minden tekintetben elégedve az állásával és mégis elmegy. Hiszen nem bántotta senki, mi valamennyien szeretjük, mert méltányos és ok nélkül nem bánt senkit.

Ida nem felelt semmit. Kialtani akart, hogy igenis ő tudja, hogy miért megy el Szathmáry: ő miatta, csakis ő miatta.

Délelőtt nagyon lassan mult az idő. Ki-

18. szám alatti lakásán megbetegedett és szintén a Gellért-kórházban halt meg.

Kőkény Józsefet, aki Raki községben a szőlőkben tartózkodott, a budafoki utnál levő lakásáról szállították a járványkórházba.

A mohácsi veszedelem.

Mohács. Tegnap délután négy új beteget vettek ápolás alá. A tünetekből kétségtelenül megállapították a kolera. Valamennyien a város belsejéből valók, kettő napszámos, ketten kőművesek. Családjaikat elkülönítették és rendőri felügyeletet rendeltek ki. Halálozás sem tegnap délután, sem ma délelőtt nem fordult elő. Bukovszky György dr., a budapesti fertőtlenítő-intézet igazgatója, ma délután érkezett meg Mohácsra, hogy a járványbarakokat az ő felügyeletével állítsák fel. Bukovszky négy szakképzett ápolót vitt le magával. Ma érkezett meg a nagy gőzfertőtlenítő készülék. A mohácsi áldozatok száma ma: beteg 36, halott 19.

Pécsről jelentik: Mohácsról érkezett hivatalos jelentés szerint ott egy újabb kolera megbetegedés és két haláleset fordult elő. Mohácson eddig 36 kolera megbetegedés fordult elő, ebből 18-an meghaltak, egy ember pedig meggyógyult. Mohácson a városból elutazókat fertőtlenítik. A pécsi közegészségügyi bizottság ma ülést tartott. A bizottság felkéri a budapesti hadtestparancsnokságot, hogy a mohácsi ujoncok berukkolását, a kolera-ra való tekintettel, halassza el.

Mohács — a kolera góca.

Megirtuk, hogy Oláh Gyula dr. orvos, volt országgyűlési képviselő, Mohácsra utazott, hogy kipróbálja az új koleraellenes gyógymódot. Ez a kipróbálás Mohácson nem sikerült, mert a főszolgabíró, azon az alapon, hogy Oláh dr. oklevele nincs kihirdetve Baranya vármegyében, eltiltotta a kísérletezéstől. Ezt maga Oláh Gyula dr. írja meg a következőkben:

— Mohácsra érkezésem után elsősorban felkerestem a község fáradhatatlan, ügybuzgó orvosát, Vida Lajos dr. tisztelt kartársamat, aki teljes készséggel beleegyezett abba, hogy gyógyítási eljárásomat az itteni járványkórház betegeinél alkalmazzam. Ez a készség egészen érthető, ha meggondoljuk, hogy a kolera gyó-

nos nyugtalansággal nézte folyton az órát. Végre dél lett. Hazamehetett. De ő még megvárta, míg mindenki elmegy és azután belopódzott az igazgató szobájába és kikereste a főnök lakcímét, aztán felírta.

Önkivületi állapotban volt, nem tudta mit csinál; elindult Szathmáry lakására és ment, futott. Mikor a főnök lakásához ért, megállt egy pillanatra, megijedt, de aztán belépett az előszobába, majd pedig egyenesen a szemközti levő ajtóhoz ment. Ott találta a szobában Szathmáryt, aki a pamlagon hevert. Az arca beteg, sápadt színű volt.

— Szathmáry.

A férfi felugrott. Csak nézett a leányra, aki e tekintettől megzavarodott, de aztán féktelenül tört ki ajkán a szó:

— Miért akar elmenni? Én miattam? Nem engedem. Magát ott mindenki szereti, engem senki sem fog sajnálni, ha elmegyek. Tudom, azért akar elmenni, hogy engem ne lásson. Elmegyek én, mert én sem akarom látni soha többé, mert gyűlölöm. Gyűlölöm...

Szathmáry nem birt magával, odarohant a leányhoz, átölelte és megcsókolta a száját.

— Ida, édes Ida, szeretlek, nélküled nem tudok élni!

A leány kábultan hajtotta fejét a férfi vállára, s míg azt autogta: — gyűlölöm, gyűlölöm, — forrón viszonzta a férfi csókjait.

gyítása tekintetében ma is ott állunk, ahol 1831-ben, az első kolerajárvány idejében állottunk, hogy a kolera betegek 50%-a meggyógyul, 50%-a meghal és így egészen indokolt, ha minden tudományos alapokon nyugvó és szerű eljárásnak tér engedtetik.

A nyert beleegyezés alapján kimentem a járványkórházba és az ott tartózkodárom ideje alatt hozott, egy a kolera harmadik, tehát leg súlyosabb stádiumában levő betegnél alkalmaztam gyógyítási eljárásomat és egyideig megfigytem annak hatását. Közben azonban találkoztam a járás főszolgabírájával, aki közölte velem, hogy miután orvostudori oklevelem Baranya vármegyénél kihirdetve nincs, nem engedheti meg, hogy én itt gyógyítási eljárást teljesítsek. Ez a fennálló törvénynek megfelelő eljárás. Ez ellen nem lehetett szavam és azért a további működéssel felhagyva, az éjjel hazautaztam.

Az itt töltött rövid idő alatt is volt azonban alkalmam tudomást szerezni és az én e téren gyakorlott szememmel felismerni ezen járvány-gócpont körülményeit. A belügyminiszter kiküldöttjei, Kaiser György dr. és Hajós Béla dr. közegészségügyi főfelügyelők, valamint az orvosok és a járási és községi tisztviselők a legnagyobb buzgalommal teljesítik feladataikat. A két járványorvos és a járványkórháznál működő két vöröskereszt-ápolónő, valamint a járvány kórház többi ápoló személyzete a legpontosabban megfelelnek kötelességeiknek és mindenek látszik, hogy ez a 17.000 lakossal bíró, szépen fejlődött község erősen és oltudatosan irakodik megtenni minden lehető a fellépett járvány leküzdésére. Ezt a törekvést a belügyi kormány is kellő támogatásban részesíti, de mindamelllett a járvány mérve nem szűnik, sőt felmerülnek olyan jellegzetes esetek, hogy ugyanegy családban egymásután több kolera megbetegedés következik be. Ilyen esetek a kolera csirák mentől szorgosabb és mentől alaposabb pusztítását teszik szükségessé.

A Mohács körül fekvő községekben is merülnek fel kolera-esetek és ezek a helyzetet még komplikáltabbá teszik. A két járványorvos nagy buzgalommal, igazi heroizmussal működik, de ők el vannak foglalva a járványkórház betegeinek kezelésével, azért itt mindenekelőtt még legalább három-négy járványorvos leküldése szükséges. A járványkórház, mind fekvése, mind berendezése tekintetében kifogástalan, benne a betegek a leggondosabb ápolásban részesülnek, de mert a kolera-nak nagy a halálozási aránya, a köznép fél a kórházról, ma is egy beteget csak csendőri asszisztencia mellett lehetett a járványkórházba be szállítani, azért még az is előfordul, hogy a kolera-beteget a környezete, — amíg csak lehet — eltilkolni iparkodik. Most az egész községet egyes kerületekre osztották és mindenik kerületbe egy felügyelőt állítottak, aki e tekintetben az ellenőrzést gyakorolja.

És végre itt van a szép, a nagy Duna. Ugy látszik, most ez a veszély kuforrása. A hatóság e tekintetben is erélyes intézkedéseket tett. A Duna vizét sem ivásra, sem mosásra nem engedi használni és a folyam egész vonalán fegyveres csendőrök szereznek érvényt a hatóság rendelkezéseinek. Szóval, a hatóságok részéről nincs mulasztás, de azért a járvány nem szűnik, sőt igen nagyarányu halandóság mellett naponta szaporodnak a kolera megbetegülési esetek. Ugy látszik, az illető helyi hatóságoknak még nagy és nehéz munkájuk lesz ennek a járványnak a leküzdésével. Oláh Gyula dr.

A nép az „urak” ellen.

Mohács. A járványbizottság, mely minden nap kétszer ülészik, legutóbbi tanácskozásán viharos jelenetet idézett elő Lövy Jakab dr. járásorvos felszólamlása. Lövy ugyanis a maga és kartársai részéről a bizottság erélyes állásfoglalásához apelált azzal a fenyegető magatartással szemben, melyet a sokáccok tanúsítanak. A sokáccok ugyanis azt hiszik, hogy az urak megmérgezik a népet, ellenséges indulatból és hogy az orvosok ennek a gonosz elhatározásnak a végrehajtói. A községi bíró, aki hivatalból szintén tagja a bizottságnak, sértődötten távozott az ülésből, mert magára vette Lövy dr. felszólalását, mikor annak éle egyáltalán nem irányult ellene. Tény, hogy az orvosok munkáját a sokáccok megnehezítik. Az orvosok számtalan fenyegető levelet kapnak, persze, aláírás nélkül. A mohácsi piébános, aki elnöke a bizottság ak, megígérte, hogy úgy is, mint a segédlelkészek a templomban a szószékről felvilágosítja a népet és megmagyarázzák, hogy az orvosokhoz a legnagyobb bizalommal kell fordulni, mert máskülönben mindnyájuk élete kockán forog.

Elhatározta a bizottság, hogy mátról fogva husz tagu polgárörég cirkál a községben, két esendő fődöze mellett. A polgárörég minden házba béréz, ni os e beteg? Az eddigi eseményektől ugyanis alaposan foltehető, hogy sok helyen eltítkolták a megbetegedést és csak az utolsó pillanatban, amikor titkolni már nem lehetett, fordultak orvosi segélyhez. Ez a titkolódzás segíthet elő oly nagy mérvben a járvány szörnyű elharapódzását. A bizottság víz-hordó kocsikat rendelt meg, melyek hétfőre elkészülnek. Ezek a kocsik bejárják majd a községet és sterilizált dunavizet szállítanak minden házhoz.

Mohács. Két új járványorvos is érkezett ma Mohácsra, akiket a belügyminiszter küldött le. A két orvos a két hajóállomáson teljesít szolgálatot az utasok ellenőrzése körül.

A mohácsi nép körében a járványokkal velejáró vak rémület kapott lábra. Az egyszerű emberek, a műveletlen sokáccok az „urakat” vádolják, a zsidókat szidják és fölélednek azok a vad mendemondák a megmérgezett kutekről. Senki sem tudja ezeket a híreket az eredetét, de a helyzet olyan, hogy az elvakult népet idestova már a hatóság sem tudja féken tartani. Vida Lajos dr. községi orvos több fenyegető levelet is kapott, amelyben azt írják, hogy a járványkórházban az urak megölik a szegény embereket. A hatóságok tegnap 60, ma újból 60 esendőt kértek, hogy szembeszállhassanak az esetleges lázongókkal. Remélik különben, hogy Keserics apátpiébános, aki a járványbizottságnak is elnöke, alkalmas módon papjai segítségével lecsillapítja a népet és felvilágosítja az elvakultakat.

Kolera a Duna mentén.

Jánoshalma. A Mohácsról megszökött szénmunkások közül nyolcat tegnap elfogtak a jánoshalmi állomásnál és bezárástolták a járványbarakba. Közülük egy, Dobos Mihály szénmunkás, még aznap este meghalt.

Ma boncolta fel Schossberger Jakab dr. orvos és megállapította, hogy bélhurutban halt meg. A megfigyelés alatt álló szökevényeket valószínűleg még a mai nap folyamán szabadonbocsájtják.

Szabadkáról jelentik: Nam felel meg a valóságnak az a hír, mintha Jánoshalma községben koleraeset fordult volna elő. A Mohácsról megszökött szénmunkások teljesen egészségesek. Az elhunyt Dobos Mihály nem volt szénmunkás, hanem a kórház ápolója aki öt esztendő óta betegeskedik és bélhurutban halt

meg. Dobos holttestét az orvosok felboncolták és határozottan bélhurutot konstatáltak.

Pozsony. A Duna veszedelmes hullámai megint becipelték a kolera Pozsonymegyébe. Pénteksurban, egy kis Duna melletti községben tegnap megbetegedett Bódis Mihály korcsmáros, akit azonnal a közeli Szempere, a járványbarakba szállítottak. A korcsmárt, ahol Bódis alkalmazva volt, lezárták és dezinficiálták. Ma délelőtt érkezik Szempere a belügyminiszterium kiküldött járványorvosa.

Pozsonyból jelentik: A tegnap megbetegedett Bódis Mihály állapotában javulás állt be. A kolera eddig nem konstatáltak kétséget kizárólag.

Ercsi. A járvány megszűnt, a tegnapi és mai nap folyamán egyetlen megbetegés, sem halálozás nem fordult elő. A vesztőzár alá helyezett uszályost ma feloldották és Budapestre vitték.

Zimonyból jelentik: Az a hír, mintha Zimonyban, vagy környéke koleraeset fordult volna elő, teljesen valótlan. Se a városban, se a környéken még csak gyanús megbetegedés se fordult elő. A B. roca községben elhunyt két irányú döghus evésétől betegedett meg.

Ujvidékről táviratozzák: Az Ujvidék és Vukovar között közlekedő gőzhajón Vojnovics Gyula fűtő és Király János napzámos enyhe kolera gyanús tünetek között megbetegedtek. Mindkettőt beszállították a járványkórházba, a hajót és Király lakását pedig fertőtlenítették.

Kolera-veszedelem Torontálban.

Nagybecskerekéről jelentik: A Torontál-megyében mutakozó kolera-veszedelemről újabb aggasztó jelentések nem érkeztek. Igy Torontálalmison, ahol két asszony a kolera-betegség jelesei között meghalt, újabb megbetegedés nem történt s a tegnap megbetegedett leány is jobban van. A két halott asszony ürüléke már Budapesten van a bakteorológiai intézetben s a napokban érkezik meg a két halálesetről a hivatalos vélemény. A Törökországban tegnap megbetegedett Rakity Szeva nevű em-berről már megállapították, hogy nem kolera-beteg, hanem sok szilvát evett, utána erősen bepálinkázott s ettől lett rosszul. Újabb gyanús esetről csak egy jelentés érkezett. Az antalfalvai főszolgabíró jelentette be ugyanis, hogy Crepaján tegnap este kolera gyanús tünetek között megbetegedett Radovancev Zsiva 70 éves ottani lakos s ma reggelre meghalt. A betegség tünetei a kolérára vallanak s ezért a leg-szigorubb óvintézkedéseket tették meg. A halott ürülékét szintén felküldték a bakteorológiai intézetbe. A hatóság különben mindent elkövet a védekezésre. Haidegger Lajos dr. megyei főorvos végigjárja az összes folyómenti községeket s kioktatja az előjáróságokat az óvintézkedésekre. Azonkívül az alispán esendőrséget kért a belügyminisztertől, hogy a Duna mentén őrszemek állíttassanak fel, amelyek ellenőrzik az elrendelt óvintézkedések fogatnosítását és pontos betartását.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Megtagadott szabadonbocsátás. Budapestről jelentik: A budapesti törvényszék vizsgálóbírója arra való tekintettel, hogy a büvádi panaszt visszavonták, ma szabadlábra helyezte Somoskeőyt. Az ügyesség azonban a szabadonbocsátást megtagadta, azzal az indokolással, hogy Somoskeőy rablás miatt is vád alatt áll, amely cselekmény hivatalból fildözendő. Most a vádtanács fog határozni, hogy szabadon bocsájtja-e, vagy sem.

§ Az igazságügyi kezelőtisztek hajai. Az állami alkalmazottak közül nem a legrózsásabb a helyzete az igazságügyi kezelőszemélyzetnek. Az élet különösen az utóbbi években mind drágább lett, de az igazságügyi személyzet fizetése ezzel arányban nem emelkedett. Anyai helyzetük elég mostoha és ezen szervezkedéssel akarnak segíteni. Nemrég megalakították az igazságügyi kezelőtisztek országos egyesületét, amelynek már most 1750 tagja van. E hó 25 én pedig országos nagygyűlést tartanak Budapesten sérelmeik megvitatása és kívánásaik megbeszélése céljából. Az aradi csoportot a gyűlésen Szántó Öln, a csoport titkára és 15 tag fogja képviselni.

Az új Uránia.

(Az Uránia színház művészi átalakítása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 22.

Hatalmas méreteivel, művészi pompájával világvárosi látványosság számba fog menni Arad egyik legnépszerűbb szórakozó helye, az Uránia színház. Már az ősz folyamán megkezdődnek és rövidesen be is fejeződnek az átalakítási munkálatok, melyeknek meglepően eredeti művészi terveit most fejezte be egyik kiváló aradi műépítész.

Maguk a tervek is sejteni engedik ezt a művészi változást. Több mint százötvenezer koronába kerül a színház átalakítása és a színház külső és belső képe olyan elrendezést nyer, hogy ez magában véve látványosság számba fog menni.

Az Uránia új bejárása a szabadság-téri oldalon lesz, a távozási oldal pedig a Simonyi-utcában, a mostani bejárás helyén marad. A közönség egy hatalmas télikertre várakozott, üveggel fedett várótermen keresztül jut majd a színházba. A váróteremben lesznek elhelyezve a ruhatárak és a büfi. A hatalmas és impozáns díszel kiállított oszarnokból jut a közönség a nézőtérre.

Az újonnan átalakított nézőtér szenzációra meglepetést fog kelteni. A színházzal szomszédos ház megvétele után 1500 nézőre berendezett impozáns helyiség fogadja magába a publikumot. Püüssel bevont kényelmes ülőhelyeit tizenhat elegáns páholy szegélyezi és a földszinti nézőtér fölött nyer elhelyezést a hatszáz személy befogadására alkalmas, vasoszlopokon nyugvó karzat.

A négy méter szélességű színpal alatt nyer elhelyezést a mélyített orkeszter, mely harminc zenész elhelyezésére van kontemplálva. A remek nézőteret amerikai rendszerű obasztorok szellőztetik. Az abszolút kényelem és pompa mellett a személybiztonság is pompás megoldást nyer. A különböző rangú helyek publikuma külön-külön uton jut a helyeihez, úgy, hogy a páholyok és a földszint közönsége teljesen elkülönítetik a karzatok publikumától.

A nagyarányú átalakításához tartozik a színház külsőjének művészi kiképzése. Artisztikus szempontból Arad egyik legszebb látványossága lesz az Uránia. Külsőjében a londoni Alhambrára fog emlékeztetni, melynek művészi ornamentikáját estaként pazar fénytűzőn ragyogja be és tündéri látvánnyal gazdagítja a Szabadság-teret. Nemcsak a vidéken, hanem egész Magyarországon egyedül álló lesz a méreteiben és díszében egyaránt impozáns aradi Uránia színház, melynek átalakítási munkálatai még a tél folyamán befejeződnek.

Tisza István az aradi gyászünnepe szónoka.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, szeptember 22

Varjassy Lajos polgármester tegnap Nagyváradon volt. Lapunk mai számában megemlékeztünk már erről az utról és azt írtuk, hogy több kartársával egyetemben tiszelt Tisza István grófnál és arra kérték, hogy vezesse a törvényhatósági városok küldöttségét a miniszterelnök elé, akinek memorandumot adnak át. Ez az utazás azonban olyan eredménnyel végződött, amely nemcsak Aradváros közönsége előtt, hanem a város falain túl is örömteljes és nevezetes eseményt jelent. A polgármester azzal a tiszteletteljes kéressel járult ugyanis Aradváros kiváló országgyűlési képviselője elé, hogy emelje megjelenésének tényével a város által október hatodikán országos keretekben rendezendő gyászünnepeket és tegye azt azáltal az egész nemzet részére felejthetetlen nappá, hogy ő mondja el az ünnepi beszédet a tizenhárom vértanu szobránál.

Tisza István a polgármester kérelmét személye iránt tanúsított megtiszteltetésnek tekintette és kijelentette, hogy október hatodikán részt vesz az országos ünnepen és az emlékbeszédet ő fogja mondani.

Lapunk vezető helyén méltatjuk ennek az eseménynek jelentőségét. Itt csak azt írjuk meg, hogy a Tisza István köré gyülekező urak impressziói szerint a nagy államférfiu arcán a legmélysebb belső öröm tükröződött vissza és látható volt, hogy az ő egyenes és becsületes lelkének mennyire jól esik, ha az ország Aradra zárandokoló lépe előtt a magyar nemzetnek ezen az örökké fénylő gyásznapján ő mondhatja el: mit jelent a tizenhárom vértanu halála a magyar történelemben.

A polgármesterrel nyomban megbeszélte az ünnepség részleteit, utazásának időpontját is meghatározta. Eszerint október ötödikén este érkezik Aradra és csak egy napot tölt a városban. Október hónap második felében azonban több napos aradi tartózkodást vett tervbe, de ennek időpontját még nem határozta meg.

Tisza István azonban nemcsak ennek az országos eseménynek szenteli aradi időzése alkalmával figyelmét és személyét. Ahhoz a sziklaszilárd ígérethez képest, melyet akkor hangzottatott, mikor aradi választói előtt programbeszédet mondott, a város közügyei iránt folytonos, élénk érdeklődést tanusít. Bizonyítja ezt az is, hogy október hatodikán a polgármester és a tanács tagjainak társaságában kikocsizik majd a családi erdőbe, hogy ott a helyszínen szeressen meggyőződést az aradi gazdálkodóknak a családi legelők átengedését kérő jogos kívánságáról, hogy annak a földmivelésügyi kormánytól szószólója legyen. Reggel hét órakor indul el lakásáról és az ünnepségek kezdetének idejére visszatér.

Az ünnepséget rendező bizottság nevében Varjassy Lajos polgármester és Kovács Vince kulturtanácsos aláírásával ellátott megleghangú meghívó levél ment ma el Tisza István grófhoz; a bizottság ebben ünnepélyesen felkéri őt az emlékbeszéd megtartására.

Aradváros kezdeményezésére a kereskedelmi miniszter tudvalóvólag október hatodikán féláru vasúti jegyeket bocsát mindazok rendelkezésére, akik a nemzeti gyásznapon, Aradra

utaznak. Már eddig is sok törvényhatóság jelentette be a tanácsnál, hogy az ünnepen képviselteti magát és valószínű, hogy az ez évi ünnepen az egész ország minden tájékáról érkeznek zárandokok, a kik e napon róják le kegyeletüket a nemzet hősvértanui iránt.

Csaba község följelentése a zimonyi rendőrkapitány ellen.

— A magyarság gyalázója. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 22.

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank finanszírozásával Szerbiában, Szemendria község határában nagy visszabályozási munkálatokat végeznek a szemendriai és godmíji új dunai töltések emelésénél. A munkálatok végzését egy magyar: Jovanovits Milán és egy szerb: Zsivkovits Milán mérnökök vállalták el. A nevezett mérnökök a m. kir. földmivelésügyi miniszter ajánlatára Békéscsabára mentek munkásokért. Két csoportvezetőt, Szaszák Mátyás és Lehoczky Pál csabai lakosokat magukkal is vitték, hogy a munkálatokat tekintsék meg. A két csabai kubitkos csoportvezetőnek azonban több napig tartó kellemetlensége volt Zimonyban, ahol Zukits Dusan rendőrfőkapitány a két magyar munkás, a magyar mérnök, Csaba község előljáróságáról oly gyalázatos kifejezéseket használt, hogy nevezettek a magyargyalázót táviratilag följelentették a belügyminiszternél.

Az előzőről szóló tudósításunk a következő: Egy hírtel ezelőtt a csabai munkásközvetítő hivatalban Christian Györgynél jelentkeztek Jovanovits Milán és Zsivkovits Milán mérnökök s ott előadták, hogy ők Szerbiában a szemendriai és godmíji új Dunatöltések felépítését vállalták el. A földmivelésügyi miniszter ajánlatára Csabára jöttek, hogy 250-300 kubitkos munkást vigyerezek magukkal. Kérték az intézőt, hogy a munkáscsoportokat állítsa össze, a munkavezetőket hívassa be, hogy a szerződés főbb pontozatait megbeszélhessék. Christian György engedett a felhívásnak s beidéztette magához Szaszák Mátyás és Lehoczky Pál csabai lakosokat, a kubitkos munkások csoportvezetőit. A két csabai munkás sehogy sem tudott a két mérnökkel megegyezésre jutni és a mérnökök indítványára elhatározták, hogy mindketten leutaznak a munka színhelyére és ott megtekintik a munkálatokat s csak azután tesznek konkrét ajánlatot. Az utazást másnapra határozták el. Christian György munkásközvetítő, aki a horvát és szerb hatóságok magyargyűlöletét és ebből fakadó szörszálhasogatásait jól ismerte, a két munkavezető részére egy-egy községi bizonyítványt szerzett, amelyben világosan fel volt tüntetve az, hogy a két munkás tisztességes, becsületes ember és az, hogy mi célból utaznak át Szerbiába.

Másnap a két mérnök társaságában Szaszák Mátyás és Lehoczky Pál el is utaztak. Utlevelük nem volt, tehát a zimonyi mérnökök utasítására mind a két ember a rendőrkapitányságra ment, hogy ottan jelentkezzenek és 16 napra átkelési igazolványt kapjon. A munkavezetők előbb magyarul, azután tótul próbálták megmagyarázni, hogy mi járatban vannak a zimonyi rendőrfőkapitánynak Zukits Dusanak a ki a munkások beszédjét meg is hallgatta, addig, amíg ki nem tudakolta tőlük, hogy magyarországi csabai munkások. Ekkor azután türelme és tudománya cserben hagyta, a két munkást, akik a községi bizonyítvánnyal is eszerencsét akartak próbálni, legazemberezte és elzavarta azon az alapon, hogy ő sem magyarul, sem tótul nem tud.

A két csabai munkás erre a Feketesaszállodába sietett, ahol az egyik mérnök, Zsifkovits Milán is szállva volt. Ennek elpanaszolták a bajukat. A mérnök a két munkás pártjára állt s maga is elment velük újra Zukits rendőrfőkapitányhoz és szerb nyelven előadta, hogy a munkásokat miért akarja Szerbiába vinni. Zukits erre éktelen dühbe gurult. Elkezdte szidni a mérnököt, hogy miért magyar és miért nem szerb munkásokat alkalmaz.

Majd amikor a mérnök a m. kir. földmivelésügyi miniszterre, s Csaba előljáróságának bizonyítványára hivatkozott, Zukits arcából kikelve gyalázó és reprodukálhatatlan kifejezésekkel szidni kezdte a magyar államot, a magyar kormányt, a magyarságot és még gyalázatosabb, részeg, mecskes szájhoz illő kifejezéseket használt Békéscsaba község előljáróival szemben és hasonló kifejezésekkel illette a község bizonyítványát is. Kijelentette, hogy ő az átkeléshez engedélyt nem ad, mert ő magyarul nem ért.

A mérnök kijelentette, hogy az összes okmányokat Zukits anyanyelvére lefordíttatja, azonban a rendőrkapitány intézkedésére a hites szerb magyar tolmács három napig nem volt található. Addig a teljhatalmu basáskodó rendőrfőkapitány a két gyanusnak talált munkást letartóztatta.

Három napi utánjárás után Zsifkovits Milán mérnöknek sikerült a tolmácsot megcsipni aki aztán illő honoráriumért elvégezte a két ember okmányainak lefordítását, amire azután a magyarfaló rendőrfőkapitány nagy kegyesen megadta az átkelési engedélyt, amit előbb annál is inkább megtehetett volna, mert a mérnököt személyesen ismerte, de hát nem tudta neki fanatikus dühében megocsájtani azt, hogy Szerbiába magyar munkásokat szállít.

A fogságból kiszabadult emberek azután átkelve Szemendriába, a munkát meg is tekintették és el is vállalták.

Zsifkovits mérnök kijelentette, hogy Zukits Dusan, a zimonyi rendőrség főkapitánya vele szemben is oly gyalázatos és sértő módon viselkedett, hogy az esetről távirati uton azonnal jelentést tett a belügyminiszternek, felsorolván e följelentésben Zukits magyargyalázó kifejezéseit.

A magyargyalázó rendőrfőkapitány ellen Szaszák és Lehoczky csabai munkások is megtették a följelentést becsületsértés és hivatalos hatalommal való visszaélés miatt is. De megtette a békéscsabai előljáróság is a följelentést, mert nem tűrhette azt, hogy olyan kifejezésekkel illessék őt, mint Zukits és nem tűrhette azt sem, hogy hivatalos komolysággal megírt bizonyítványát legyalázza valaki, még akkor sem, ha az illető Zimony város rendőrfőkapitánya.

VÁROS ÉS MEGYE

Kinevezett anyakönyvvezetőhelyettesek. Urbán Iván főispán ifj. Weber János ternovai, Szondy Emil szabadhelyi, Tausch Árpád berzai és Mesteházy Sámuel tauri segédjegyzőket anyakönyvvezetőhelyettesekké nevezte ki.

Megfellebbezett közgyűlési határozat. Szalay Arnold dr. törvényhatósági bizottsági tag a legutóbb tartott közgyűlésnek azt a határozatát, melylyel a kultúrpalota bádigos munkáit Kohn József aradi bádigosmesternek juttatta, megfellebbezte és kéri a belügyminisztert, hogy szentesítse meg a határozatot és bizza meg Husserl Manó bádigosát, az előzőbb ajánlattevőt a bádigos munkák elkészítésével.

Hamis nemesi levelek.

— Vizsgálat az Országos Levéltárban. —

Zárványi tudósítás.

Arad, szeptember 23.

Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök mint belügyminiszter fegyelmi vizsgálat megindítását rendelte el Pettkó Béla dr., az Országos Levéltár allelváltárosa ellen.

Az ügy összefügg az öt-hat év előtti lovas mühlenbergi Müller csehországi álnemes és nemeségfabrikáló szélhámos okmányosallásával, melyekkel a lapok annak idején bőven foglalkoztak.

Müllernek aféle nemeségközvetítő irodája volt Prágában és jó pénzért vállalkozott arra, hogy zavarba jutott ambiciózus családoknak a nemeségfáját kiigazítsa. Ha egy-két jó hangzású őst kellett szerezni, Müller rendszeresen vállalta a megrendelést és sietett vele Magyarországra.

Itt leginkább vidéki levéltárosokkal játszott össze olyanformán, hogy egyes levéltárakba hamisított okmányokat csempészett be, vagy az ott levő okiratokba bejegyzéseket csináltatott s a róluk készített másolatokat aztán az Országos Levéltárral hivatalos uton hitelesíttette.

Egy ideig ment a dolog rendben, feltűnés nélkül, de aztán Prágában is, Pesten is rájöttek a csalásokra s Müllert a cseh rendőrség letartóztatta.

A kompromittált levéltárak ellen a belügyminisztérium ekkor a vizsgálatot megindította és Horvath Sándor dr. orsz. levéltári fogalmazót bízta meg a szakértői ellenőrzéssel. Az új kormány a meglehetősen kusza és bonyolódott ügyet még ez év júniusában újból elővette s az új vizsgálat eredménye az lett, hogy Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök mint belügyminiszter Radványi székesfehérvári levéltárost pár héttel ezelőtt állásától elmozdította.

Folytatódott a dolog a vizsgálatnak más levéltárak, illetőleg levéltárosokra való kiterjesztésével s mivel a szabálytalanságok egészen az Országos Levéltárig látszottak nyomolni, ide is áttették a vizsgálatot, mely egy hónappal ezelőtt azt a meglepő intézkedést eredményezte, hogy a levéltár egyik főtitkárját, Pettkó Béla dr. allelváltárost további intézkedésig a belügyminiszter állásától felfüggesztette.

A nemeségre vonatkozó összes eljárásoknak ugyanis az Országos Levéltár a fóruma. Nemesak állami jelvények, határügyek s más alkotmányjogi kérdésekben, hanem régi nemeségek, főúri rangok, honosítások, nemesi előnevek jogosultságának elbírálására, továbbá ősfák, nemesi címek, cimerek, előnevek, stb. adományozására is a belügyminisztérium számára a szakértői vizsgálatot az Országos Levéltár végzi.

Ezt a funkciót a levéltárban évek óta Pettkó Béla dr. teljesítette, ki a helytartótanácsai osztályhoz volt beosztva. Ő referál a az összes nemeségi ügyeket s mivel a felelősség elsősorban rá hárult az általa javaslatba tett előterjesztésekért, mikor a különböző levéltárakból való visszaélések kiderültek, a tévedések miatt Pettkó dr. is kompromittálva volt.

A belügyminisztérium a felmerült gyanúok alapján erre felfüggesztette őt állásától és Csáki Dániel dr. országos levéltárnokot, a M. Tud. Akadémia tagját bízta most meg a Pettkó ellen elrendelt vizsgálat vezetésével. A felfüggesztéssel egyidejűleg Pettkó ellen fegyelmi vizsgálat is folyik s ennek végleges befejezése után fog a belügyminisztérium a továbbiakra

nézve intézkedni. Mivel a nemeségi okmányok és ősfák körül újabban is többféle szabálytalanságok merültek föl, a belügyminisztérium egyik felvidéki levéltárban is vizsgálatot rendelt el.

Egy előkelő állami tisztviselő a következőképpen nyilatkozott ebben az ügyben:

— Az Országos Levéltárban, sőt néhány év óta az összes levéltárakban és közpüteményekben szigorúan tiltva van a tisztviselőknek esaládfák, ősfák és nemeségek összeállításával foglalkozni. Ugy értem ezt, hogy idegenek részére semmiféle ilyen megbízatást nem vállalhatnak el. A Pettkó elleni vizsgálatnak elsősorban tehát az a feladata, hogy megállapítsa, vajjon ebben az irányban törtétek-e mulasztások vagy sem. Amennyiben jóbiszemű tévedésekről volna szó, a vizsgálat eredménye fogja kideríteni, hogy ezek miként történhetnek meg.

IRODALOM ES MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szombat: Luxemburg grófja, operetta. Fedák Sári felléptével.

Vasárnap: Délután mérsékelt helyárral Bőregér operetta. Este: János vitéz, operetta. Fedák Sári felléptével.

Hétfő: Vig özvegy, operetta. Fedák Sári felléptével.

Kedd: Lotti ezredesei, operetta. Fedák Sári felléptével.

„A balkáni hercegnő.”

— Premier a Király Színházban. —

(Fővárosi levél.)

Az első nagy operett-premier! Pénteken este lesz a Király Színházban és már ma alig lehet jegyet kapni a nevezetes estre.

Nem is csoda. A téli szezon első nagy operett-udonságának Rubens Pál a szerzője, az a Rubens, akinek a hollandi lány csodaszép muzsikája révén nyílt a híve minálunk, akár Sidney Jones-nak, Caryllynak vagy Moncktonnak. De ha a hollandi lány sok előadása után nem is volna népszerű és minden érdeklődésre joggal számoltartó komponista minálunk ez az ifjú angol zeneköltő, akkor is a balkáni hercegnő magyar premierje elé lázas kíváncsisággal nézhetne a budapesti közönség.

A kíváncsiságot teljesen jogossá teszi ugyanis az a még londoni méretek szerint is szíves példánnyal is, melyet a Balkán princeps odahozt, Londonban aratott és arat. Ide-oda két év óta játszották estéről-estére Londonban és három-négy héttel előre kell előadásaihoz jegyet váltani. Londoni nagy sikerének első tényezője természetesen Rubens muzsikája, amelynek számait pénteken a Király Színház közönsége bizonyára alig fogja győzni ismételtetni. Akik hallottak: mind el vannak ragadtatva tőle és a szereplők is hetek óta egyebet sem tesznek, mint a balkáni hercegnő zenéjét dícsérik. Rendkívül kedves és mulatságos a az övére is az angol operett-udonságnak: Londondale és Curson iriak és Gábor Andor kitűnően fordította magyarra. A meseje, tekintettel arra, hogy a Baláron játszik, bennünket még jobban érdekelhet, mint a londoniakat.

A Király Színház előadása pedig hiúzással lesz a londoninak, amire nézve garancia az, hogy az előadást Stoll Karoly főrendező mellett A. R. Crompton, a hírneves angol rendező rendezte, akit a Király Színház igazgatósága a balkáni hercegnő betanítására Londonból hozatott. Csodákat művelt ez a nagyszerű színpadi szakember: először új fajta tanszékben, csoportokban, felvonulásokban és színpadi módokban fog gyönyörködhetni a pénteki premier-

est publikuma. Crompton mester már be is fejezte munkáját és tegnap el is búcsuzott a szereplőtől, akikkel a legnagyobb mértékben meg volt elégedve.

Az udonság szereposztása a következő: Stefánia hercegnő: Patrás Sári, Szergeusz: Király, Boross miniszter: Csizsér, Zsófia: Kormos Ilona, Heim: Latabár Árpád, B. atz: Rutkai, Magda: Váradi Ili, Heinrich pincér: Boross Olga, udvarhölgy: Szalai Margit, Hadnagy: Pethő, kapitány: Máté, egy udvarhölgy: Németh Erzsébet, ficsúr: Sáfrány.

E szereplők között két új név tűnik szembe: az egyik a Kormos Ionáé, másik a Latabár Árpádé. A színház új tagjainak bemutatkozása bizonyára növelni fogja a pénteki premier érdekességét, amelynek ugyan Patrás Sári, Váradi Ili, Rutkai, Király és Boross fellépésén kívül aligha van szüksége más előadásbeli szenzációra. De azért mégis külön szenzáció lesz a darab kiállítás, amely 140 rend szebbnél-szebb ruhából és három teljesen új díszletből áll. Az első felvonás a baláriai kastély fogadótermét ábrázolja, a második felvonás egy érdekes bohémvendéglőnek az ebédlője, a harmadik felvonás pedig a baláriai kastély színpompás kertje. Mime.

* Szezonnyitás a színházban. Közel két hónapig csukva volt az aradi Nemzeti Színház. A színtársulat nyári állomáshelyén, Hódmezővásárhelyen működött, ahol a társulat új tagokkal, új erővel gyarapodott. Közeledünk szeptember végéhez, amikor a színház kapui ismét megnyílnak s megkezdődik a téli szezon, amely előérthető érdeklődéssel tekint az aradi közönség. Az első előadás a színházban szombaton, a hó 24-ikén lesz. A szezonnyitó előadás érdekességét emeli az a körülmény, hogy Fedák Sári, az országos hírű operett-díva lép fel. Fedák Sári Lehár Ferenc nagyszerű operettjében, a Luxemburg grófjában lép fel, amelyben Juliette-t játssza. A vendégművész felépésén kívül érdekessége a szombati előadásnak az, hogy ekkor lép fel a színház új komikusa: Heltay János, aki Polgár Sándor szerepét, B. zil herceget játssza. Heltay János igazi művészember, akinek nevéhez sok zajos siker emléke fűződik. Öt évig volt tagja a budapesti Magyar Színháznak, ahol sikert-sikerre aratott. A szombati előadás bérletszűnetes lesz, mérsékelt helyárral mellett. Jegyeket már holnap lehet váltani a téli színház nappali pénztáránál.

* Fedák Sári felléptei. Fedák Sári a szombati megnyitó előadásán kívül még három estén lesz vendége az aradi színháznak. Vasárnap este egyik legkiválóbb szerepében, a János vitézben lép fel. Hétfőn a Vig özvegy címszerepét játssza, kedden pedig a Lotti ezredesei című énekes bohózatban lép fel. Mindhárom fellépése bérletszűnetes lesz, mérsékelt helyárral mellett.

* A Bőregér — délután. Vasárnap délután Strausz Jánosnak, a keringő királynak klasszikus operettje, a Bőregér kerül színre mérsékelt helyárral mellett. A főszereplők ezek: Cseh Ferenc, Ladiszlay, Wlassák Vilma, Diósi Nusi, Zalay Margit és Polgár.

* Premier. Szerdán kezdődik a bérlet s a tulajdonképeni téli szezon. Az első bérletes előadás premier lesz. A színtársulat a Bilincsek című drámát mutatja be a bérletben.

* Napoleon utolsó előadása. Pénteken este kerül először utoljára Pékár G. úr a kitűnő darabja: Napoleon. A tárgynál és megírásánál fogva egyaránt lebilincselő darab a közönség ériási tetszésével találkozott az előző két előadásban is és már a pénteki előadásra is töme-

ges előjegyzések történtek. Délután este kilencig a válogatott mozgóképfénykép műsor kerül előadásra, szombaton pedig teljesen új műsor kerül színi.

241

Elmebajos körorvos.

— Aki a szellemekkel beszélget. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 22.

Grünfeld Adolf dr. ugrai körorvos ellen gyanús viselkedése miatt a cséffai járás főszolgabírája feljelentést tett az alispánhoz. A körorvos elméleti állapota a jelentés szerint annyira súlyosbodott, hogy működése veszedelmessé váthatik azokra, akikkel az orvos érintkezik s ezért a cséffai főszolgabíró Grünfeld Adolf dr. t. tegnap állásától felfüggesztette.

Grünfeld Adolf tudománya ellen még alig volt kifogás. Vizitált, recepteket írt, pontosan végezte hivatalos teendőit. Csak egy volt ellene a panasz. A doktor ugyanis a magánéletben előadást tart az embereknek a repülés problémájáról, a gyümölcskonzerválásról, még a lelkekről, akik őt jóideje megbízták már az égi harmatok, vizesöppek megfigyelésével. Az ugraiak az utcán is gyakorta látták az ő körorvosukat, amint botjával a sárat széjjel tartja, a legnagyobb zivatarban megállt az utca közepén és megkezdte az égi vizek megfigyelését. Rajtakapták néhányszor, hogy barátságosan társalog lathatatlan vendégeivel, a szellemekkel. Néha-néha össze is veszett velök, ilyenkor nagyon barátságos volt és a betegén négy ötféle betegséget állapított meg, skarlátot, difteritist, tüdőbajt, üdősr elmeszesedést, meg egyebet.

Markovics Károly ugrai főszolgabíró vizsgálatot indított már régen a dologban. Grünfeld Adolf élénken tiltakozott az ellen, hogy őt abnormalisnak tartják. Erdemeire hivatkozott. Ő az egyetlen, aki teljesen megoldotta a repülés problémáját, felfedezte a gyümölcskonzerválás új módszerét. A Magyar Tudományos Egyletem előtt hatalmas, több kötetes műve fekszik bírálattal alatt egy kicsit hosszú, de pontos címmel: *Eljárás pörköltkávét forrázás pótlására vadgesztenyéből készült oldat előállítására*. Ezért a munkájáért, illetve a németnyelvű kiadásaért őt már ki is tüntette az osztrák kormány. Jó is ez a német nyelv, ha másra nem, arra, hogy a szellemekkel társalogni lehessen. Ő jó barátságban él velök és csak nevet a hitetlen pogányokon, akik őt nem tartják épelméjűnek.

Móricz Erő dr. vármegyei főorvos megfigyeles alá vette Grünfeld Adolfot. Ő is észre vette, hogy az orvos megáll és hallgatózik az uton. Általában szellemi hangokat hall, zenét és néha lelkek jelennek meg előtte. A vármegyei főorvos úgy találta, hogy Grünfeld pontosan elvégzi a kötelességét és csak a hivatalán kívül mutatkoznak rajta abnormalis tünetek.

Grünfeld azelőtt Magyarországon volt járásorvos, ott is nagyon excentrikusan viselkedett, mindenkiel összeveszett s ott is társalogt a szellemekkel. A nyírségi főorvos is konstatait már rajta súlyos agybajt, de Grünfeld Adolf ezt annak tudta be, hogy a nyírségi főorvos is hitetlen, pogány. A felfüggesztett körorvos az alispán elé akarja terjesztetni tudományos iratait, megoldott problémáit és nérvéki- leg is kidőszott találmányait.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZAMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetés osztály — 151

Anarkista foyás

Magyarországon.

— Aki Vilmos császár miatt utazott. —

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, szeptember 22.

Alig, hogy a német császár baranyamegyei utazását publikálták, a párisi rendőrség, amely kémei útján lejjobban van értesülve az anarkista-ügyekről, a berlini rendőrség főnökséget értesítette, hogy a brüsszeli titkos anarkista központ utnak indított egy embert, aki állítólag iparkodik bejutni Magyarországra. A berlini rendőrség ezt közölte a magyar belügyminiszteriummal, az viszont a határrendőrségnek hozta tudomására.

A magyar határrendőrség, a mely legutóbb a kolera járványnak az országba való behurcolása ellen is sok hasznos szolgálatot tett, hivatása magaslatán álló intézmény. Intézői minden bejelentés nélkül is sejtették, hogy anarkistákkal lesz dolguk, még pedig minden valószínűség szerint néhány nappal a német császár érkezése előtt. Az ország egész határán, a legkisebb járőréségen is a csendőrséggel együtt szigorú ellenőrzést fejtettek ki. És épen azon a napon, szeptember másodikán, a midőn a belügyminiszter Czajlik Alajos határrendőrségi főnökkel tudatta a párisi, illetve a berlini rendőrség jelentését a belga kiküldöttéről, elfogták a sötét szándéku embert Csacán, az országuton, a mint gyalogosan akart a határrendőrség kikerülésével az országba jutni.

Szeptember másodikán reggel hét óra tájban három határrendőr és egy határrendőrségi detektív szemmel tartották az országutat. Kilenec óra után egy alacsony termetű, borotvált arcú, kis-kopaszodó fejű, turista-bakancsot, puha zöld kaapot, világos szürke ruhát és sötétzöld körgyalog viselő emberre bukkantak, a ki látásukra egy oldalra akart térni.

A határrendőrök megállították és megkérdezték tőle, mi járatban van. Az idegen nyugodtnak látszott és tiltakozott feltartóztatása ellen.

— Turista vagyok, — mondta — Bécsből indultam el június végén. Gyalog bejártam Morvaországot és Sziléziát, most Magyarország felső részét akarom meglátogatni.

A határrendőrök megmozdították. Egy magyar országi térképet és nagyobb összegű pénzt találtak nála, de iromáryokat, amelyekkel kilétét igazolta volna, nem.

Csacára kísérték, ahol nem akarta megmondani a nevét és azt se, hogy Bécsben hol lakik.

Jól tudta, hogyha mond is valami a nevét, kikutatják, hogy nem igaz. A bécsi rendőrséghez kell csak fordulni és az megcáfolja állítását.

Csacán a határrendőrségnek birtokában van az a nemzetközi anarkista album, amelyben a külföldi rendőrségek által ismert és előtűk már megfordult anarkisták fényképei vannak. Ez az album két évvel ezelőtt készült Párisban, valamennyi európai és amerikai közbiztonsági hatóságtól beszerzett adatok és fotográfiaik alapján. Az album több ezer példányban sokszorosítva van, minden nagyobb városrendőrségének és Magyarországon az összes határrendőrségi állomásának van egy-egy példánya belőle.

Az albumban rátaláltak az idegen fotográfijára, sőt még d. k. k. k. k. k. felvétele sem hiányzott.

Egész határozottan meg lehetett állapítani, hogy az illető Bouchet Adóffal, a franciaországi születésű anarkistával azonos, aki legutóbb Oroszországban járt kiküldetésben és a

kit a brüsszeli propaganda központ küldött ki Magyarországra. Hogy mi célból, az iránt kétség nem forgott fenn.

Bouchet tizenegy évvel ezelőtt, 1899-ben, Lyonban csípték el, agitáló útján. A matrózok között terjesztette az anarkista eszméket és híveket iparkodott szerezni. A lyoni rendőrség lefényképezte és ujjlenyomatokat készített róla.

Az eredeti fényképe bajusza van Bouchetnek, de az albumban a megjegyzések rovatában a kopenhágai rendőrség jelzi, hogy elébe 1906-ban laborotvált bajusszal került és hogy alighanem mindig úgy jár, ha „a tett útjára” indul.

Bouchet látva, hogy leleplezték, nem tagadta kilétét. Persze, azt nem vallotta be, hogy mit keresett tizenegy nappal Vilmos császár látogatása előtt Magyarországon.

A határrendőrség elfogatásáról jelentést tett a belügyminiszteriumba, mely Bouchet-öt örökre kitiltotta Magyarország területéről és azonnal el is távolította.

Szeptember hatodikán Bouchet átadták az osztrák hatóságoknak, ezek meg a németeknek, a kik viszont hazájába, Franciaországba továbbították. Ha ugyan a császár Magyarországból való visszatérélig egy kicsit hűvösön nem tartották, mert ez is szokás. Minek okozzon gondot a veszedelmes ember. Hátba eltolcolása közben megugrik és visszatér Magyarországra?

Nagy titokban kellett ennek történnie. Azért, mert ha a propaganda egyik központja megtudja Bouchet elfogatását, képes rögtön márkát elküldeni. Még ideje lett volna erre.

A csoda.

★

(Két ur beszélgetett a mellettem levő asztalnál. A következő párbeszéd folyt le közöttük):

Az egyik ur: Nem, nem, az ki van zárva. Nem hiszem.

A másik ur: De ha mondom. Ugy van, a hogy mondom.

Az egyik ur: N-kem hiába mondja. Csalás, svindli, magát felültették. Valami link dolog az egész.

A másik ur (erőlködik): No, de ha mondom. Hiszen ott voltam. A saját szememmel láttam, a saját fülemmel halottam.

Az egyik ur: Akkor se hiszem. Illuziót láttam, meg halucinált. Vagy be volt csipve. Vallja be, hogy be volt csipve.

A másik ur (mérgesen): Sohasem iszom bort. Egész józan voltam. Elbíheti no. Becsületszavamra mondom.

Az egyik ur (nevet): Henehe, most be akar csapni. Azt mondja „becsületszavára”, magában meg hozzát teszi azt, hogy „katonatiszti becsületszavamra!” Pedig maga nem is volt tiszt. Nem is volt soha katona.

A másik ur: Szamárság. Ha más mondaná, én se hinném, de a saját szememmel láttam, no.

Az egyik ur (csökönnyösen): Nem, az lehetetlen. Mondjon akármilyen más képtelen dolgot, azt elhiszem. Mondja, hogy az autobus deficit helyett jövedelmet fog hozni. Jó. Mondja, hogy a jövő évben nem fognak soha aszfaltozni. Azt is elhiszem. Mondja, hogy a mézárások leszállították a husárok, hogy a tejet ezután tejjel fogják hamisítani, hogy a vastidra nem fogunk ráfizetni, széval mondjon akármilyen lehetetlen dolgot, én mindent elhiszek. De annyira fiatal nem vagyok, hogy ezt a mesét is bevegjem.

A másik ur (dühösen): De ha mondom. Beküszöm...

Az egyik ur: Ne esküdjön. Eleget eskü-

dött már hamisan. Mondjon akármi mást. Hogy Schwartz Zsiga leborotváltatja a szakállát, hogy Kovács Vince nem rendez többet márciusi ünnepélyt, hogy Kossuth Ferenc nem szeretne miniszter lenni, hogy a szinigazgató meg van elégedve a bérlettel, hogy le fogják szállítani a pótdát, azóval kintassa fel a leghetetlenebb dolgokat és én készséggel aláírom. De olyan pity fiúnak ne tartson, hogy ezt is elhagyjem.

(Nem tudtam tovább kitartani. Valami rettenetes nagy dolognak kell lennie annak, ami még a pótdát leszállításánál is lehetetlenebb. Odarohantam a két urhoz és megkérdeztem tőlük, mi az a lehetetlen dolog.)

Az egyik ur (nevelve): Bolondság. Szórá se érdemes, ez az ur fel akart tiltetni. Azt akarta elhíttetni velem, hogy az esküdtek ma elítéltek valakit. Egy hatszoros rablógyilkost. Ugy-e, neveltséges?

Örs.

A rendőrfelügyelő zsarolója.

— Tárgyalás az aradi törvényszéken. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 23.

Mihelyes Károly határrendőrségi felügyelő, volt aradi lakos néhány évvel ezelőtt pénzarában elzálogosította ékszerait Deutsch Izidor aradi órák és ékszerkereskedőnél. Időközben összeköttetésbe lépett a rejtélyes módon meggyilkolt Klonda Péter pénzügynökkel és mint-hogy azt szerette volna, hogy ügyei egyenesen nyerjenek rendezést, megbizta Klondát, hogy váltsa ki az ékszereket és ezt az összeget is írja hozzá többi követeléséhez, ő majd aztán részletekben letörleszti. Klonda ki is váltotta az ékszereket 660 koronáért, de ezzel nem elégedett meg, hanem mindjárt be is esapta az Aradi Ipar és Népbank zálogházába, ahol 700 koronát kapott érte. Erről értesítette a felügyelőt és azt is hozzátette hogy a különbözeti 40 koronát fáradságának díjával számítja fel. Mihelyes ugyan nem ezt akarta, de akkor éppen nem volt pénze, így hát kénytelen-kellelten beleegyezett a dologba.

Kis időre rá Klondát még eddig ki nem derített módon meggyilkolták. Mihelyes akkor rendezni akarta pénzügyeit és kérte az özvegytől a zálogcédlákat, hogy az ékszereket kivált hassa. Legnagyobb meglepetésére azt a választ kapta, hogy a zálogcédlák nincsenek az özvegy birtokában, mert azokat férje halála előtt átadta Kreiszf József aradi ügynöknek. A felügyelő az ügynökhöz fordult, aki azonban kijelentette, hogy csak akkor adja át a zálogjegyeket, ha Mihelyes neki 200 koronát fizet, mert ő is ennyit adott érte Klondának.

Mihelyes felháborodott ezen a jogtalan követelésen és ügyvédje, Sugár Jenő dr. útján bűnvádi feljelentést tett Kreiszf ellen, azonban polgári per útjára utasították. Megindította tehát a polgári pert. A per folyamán aztán levelet kapott az ügynöktől, aki ebben felszólította, hogy nyolc nap alatt fizesse meg a kétszáz koronát, mert ellenkező esetben a „Rendőri Közlöny”-ben fogja felhívni kötelessége teljesítésére, rá fogja irányítani felettes hatóságai figyelmét is és nyilvánosan fogja megvádolni azzal, hogy azok az ékszerek, melyeket elzálogosított, nem is az ő tulajdonát képezték, hanem csak megbízásra kapta és jogtalanul sajátította el.

A rendőrfelügyelő zsarolás vétsége miatt feljelentést tett Kreiszf ellen, aki beismerte bűnöségét, de azzal védekezett, hogy nagyon szorult helyzetben volt és visszakarint szeretni azt a pénzt, amelylyel Klonda őt esapta.

Az évek óta huzódó bűnpörten a törvény-

szék csak ma hozhatott ítéletet. Kreiszf ugyanis régen e'keült Aradról és csak hosszú idő múltán tudtak rátalálni. A törvényszék az enyhítő körülmények figyelembevételével Kreiszf Józsefet két napi fogházra ítélte. Az ítélet jó érde.

HIREK.

— Időjárás. Az aradi meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 23 án az időjárás: változékony, szeles, hűvös, sok helyütt csapadék.

— Szent Gellért. A római katolikus egyház szombaton ünnepli Szent Gellért vértanu emlékét, aki első püspöke volt a csanádi egyházmegyének. Ez alkalomból délelőtt kilenc órákor ünnepi mise lesz, amelyet Lakatos Ottó minorita rendfőnök mond.

— József főherceg Gurahoncon. Ma délután 3 órákor Kisjenő felől különvonaton Gura hozra érkezett József főherceg Libits Adolf jószágkormányzó, utvári tanácsos társaságában. A különvonatot Vass Gusztáv, Acsev. főfelügyelő vezette. A gurahonci pályaudvaron megjelentek Bolyos József horoszábeai főszolgabíró és Ajtay József főerdőmester. A fenszeges ur egy napig fog vadászni a gurahonci erdőkben. A mai éjszakát Zöldes-pusztán tölti. Holnap este visszau azik Kisjenőre.

— Lukács László német rendjele. Budapestről jelentik: A német császár Lukács László pénzügyminiszternek a „Vörössas-rend” nagykeresztjét adományozta és ennek átadásával Prok-dorff-Rantzau gróf budapesti német főkonzult bizta meg.

— A kalocsai érsek állapota. Kalocsáról jelentik: Várossy Gyula érsek állapota válságos. A legközelebbi időben kedvezőlen fordulhat fog beállni állapotában. Attól tartanak, hogy nyomban a katasztrófa is bekövetkezik.

Éjjel jelentik, hogy az érsek állapota az est folyamán rosszabbodott. Tíz órákor e'elűdt és azóta csendesen szendereg.

— Mangra Vazul reményei. Tudvalevőleg májusban, amikor Mangra Vazul résztvett az aradi román zsinaton, meglátogatta Varjassy Lajos polgármestert. Varjassy a napokban Nagyváradon tartózkodott és visszadta a vizitet a püspöki helynököknek. Szóba hozta a polgármester a román-magyar béketörekvést és megkérdezte Mangrától: lehet-e remény a nemes szándéku akció sikerére?

— Azt hiszem: igen — mondta Mangra. — Legalább az aradi szent-szék területén meglehet teremteni a békét. Nekem vannak ott olyan régi hiveim, akik a béke eszméjét propagálják és diadalra is segítik.

— Magyar szöveg a kvóta arányában. Budapestről jelentik: A pétervári osztrak-magyar konzulátus a napokban levelet küldött Almási Balogh Loránt budapesti építész-tanárnak. A német nyelvű levelet a tanár nem olvasta el, hanem úgy, amint kapta, visszaküldte a főkonzulnak a következő sorok kíséretében: „Magasan és szintén jól fizetett kedves főkonzul ur! Eszem ágában sincs e'olvasni németnyelvű leveleket, mert szintén oly teccületes adófizető polgár vagyok, mint a jámbor osztrák testvérek. Tisztelettel arra kérem, sziveskedjék — ha válaszomra sulyt fektet — a levélnek legalább egy részét a kvóta arányában magyarra fordítva ismét megküldeni. Kiváló tisztelettel kész szolgálja Balogh Loránt.

— Huszárönkéntesek vizsgája Aradon. Holnap veszi kezdetét a VII. hadiest közös huszár-ezredeihez beosztott önkéntesek tisztvizsgája, amelyet az idén Aradon tartanak meg.

— Kainz József temetése. Bécsből jelentik: Ma délután temették a főváros lakosságának óriási részvételével a Burgszínház elhunyt művészt. A holttestet a Schott-n-köruti templomban szentelték be és onnan Döblingbe szállították. Beszédet mondottak: Berger báró a Burgszínház igazgatója, Thimig, az elhunyt kartárs, továbbá a stuttgarti udvari színházintendánsa. Az özvegynek a német császár és a német trónörökös pár is kifejezte részvétét.

— Öngyilkos Máv főellenőr. Budapestről jelentik: Ma reggel Gründl Imre budapesti születésű 59 éves magyar államvasuti igazgatósági főellenőr a Herád utca 6. szám alatti lakásán föbelötte magát és meghalt. Gründl, aki nemrég nősült másodszer, a Hernád-utca 6. számú ház III. emeletén a 17. számú kis kettőszobás lakásban igen szerény viszonyok között élt. Nagy adósságai voltak a budapesti és környékbeli szövetkezeteknél, amelyek az utóbbi időben erősen zaklatták. A főellenőr anyagi viészonyai annyira megromlottak, hogy augusztusban már a házbérét sem tudta kifizetni és ekkor eltűnt. Eltűnését a felesége be is jelentette a rendőrségen, amely nyomozta Gründlt, de nem találta. Tizenhét nappal később a főellenőr visszaérkezett, elmondotta a feleségének, hogy pénz után járt, de nem kapott sehol. Anyagi állapotának ziláltsága teljesen megtörte energiáját, hivatalát elhanyagolta s emiatt tegnap felszólították, hogy adja be nyugdíjaztatási kérvényét. Ugy látszik ez keserítette el a főellenőrt. Tegnap este korábban lefeküdt, ma reggel pedig felébredvén, kiment az ebédlő szobába és ott B.owninggal jobb halántékon lötte magát. Nyomban meghalt. Levelet nem hagyott hátra. Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték.

— Halálozás. Általános tisztelt, ismert aradi előkelő család tagja hunyt el ma hajnalban Világoson. Ma hajnali három órákor örök álomra hanyta le szemét özvegy Joanovics Istvánné, született Kabdebó Irma. A hatvan esztendősnő a vármegyeszerte nagy becsülésben és Kabdebó család tagja. Életben mindenki öszintén nagyrabecsülte a jószágos lelkű urnőt, akit nemesak kiterjedt rokonsága, hanem a megyei társadalom is osztatlan fájdalommal gyászol. Holnap, e hónap 23 án helyezik örök nyugalomra Világoson.

— Szaporuló tifusz megbetegedések. A városi tisztviselői hivatalban e hónap folyamán már eddig tizenhét tifusz megbetegülést jelentettek a kerületi orvosok. A betegség lefolyása normalisnak mutatkozik és halálozás al egy sem végződött. Az orvosi hivatal két ótt gonddal és erélylyel küzd az epidemia elhatalmasodása ellen, de úgy látszik, hogy addig míg a külvárosok csatornázását be nem fejezik, a tifusz megbetegedések száma csökkenni nem fog. Tisch Mór dr. főorvos véleménye szerint ugyanis ugyanaz a jelenség ismétlődik meg, melyet az orvosi hivatal 1883 ban, a Beiváros csatornázása alkalmával tapasztalt. A míg a földet feltárták és nyitva hagyták, addig napról-napra szaporított a tifusz betegek száma. Az infekciónak ez a fészke és a csatornázásnak elkészítése mindenütt ilyen áldozatokkal jár. Azért kívánatos, hogy a munkák minél gyorsabban befejeződjenek és ugy hajtassanak végre, hogy minél kevesebb földterület álljon nyitva.

— A zsinagógából. A templom-előjáróság köztudomásra hozza, hogy a péntek esti istentisztelet további intézkedésig háromnegyed 6 órákor kezdődik.

— Csecsemők oltása Ehrlich „606“-al. *Kolozsvárról* jelentik: Herzl Albert dr., aki csak csecsemőket oltott be eddig Ehrlich-szerűmmal, ma szennzációs eredményről tett jelentést Ehrlich tanároknak. Egy vérbajó és vízfejű gyermeknél három hét alatt a fej kerülete három centiméternyivel kisebbedett és a viszerek nyomása megszűnt. Herzl dr. huszonöt csecsemőt gyógykezelt a szerrel és valamennyit eredményesen.

— A titokzatos Barna. Budapestről jelentik: Nemrégiben Newyorkban meghalt egy Barna Gusztáv nevű magyar ember, aki egész vagyonát, több millió dollárt, jótékony célra hagyta. Ennek az embernek egy fivéré is Budapesten, egy vén külön, Barna Zsigmondnak hívják, az Esküter 5 számú házban lakik, s évek óta nem érintkezik senkivel. Egy újságíró ma felkereste az öregot, hogy a hagyaték sorsa fölül kérdezősködjék nála. Kopogtatására végre megnyitott a lakás ajtaján egy kis rekesz és egy 50-55 év körüli ember dnyta ki rajta a fejét.

— Barna urral szeretnék beszélni, mondta az újságíró.

— Én vagyok, volt a válasz, de velem nem lehet beszélni.

— De önt érdeklő dologról van szó.

— Engem nem érdekel semmi, hangzott vissza.

— A bátyja . . .

— Az se érdekel.

— Meghalt Amerikában.

— Nem törődöm vele. Semmi a világon nem érdekel, — kiáltotta dühösen a vén külön, ezzel becsapta a rekeszt.

Az újságíró lement a házmesterhez s nála tudakozódott az öreg iránt. A házmester elmondta, hogy Barna évek óta lakik a házban. Hatenkint egyszer feljár hozzá egy hordár, aki kitakarítja a lakást. Élt a szomszédos kis-korcsmából visznek neki, s az ablakon adják be. Bemenni senkinek sem szabad. Az öreg mi dea este hat órakor felöltözik és sétálni megy. Pontosan hét órakor visszatér, bezárkózik. Hogy mit csinál az elegáns három szobás lakásban, azt senki sem tudja.

— A kamarai választók névjegyzéke. A tanács ma délelőlt rendkívüli ülést tartott és a központi bizottság által telerjesztett kamarai választók névjegyzékét nyolc napi főszemlére tette ki. Felszólalások a tanácshoz adandók be.

— Rablás a hajléktalanok menhelyén. *Budapestről* jelentik: A hajléktalanok alföldi utcai menhelyére tegnap este beállított egy 82 éves öreg paraszt, *Izsák Mihály*, aki *Nagykaposról* jött Budapestre. Az öregnek huszonkét korona készpénze volt, amit meglátott *Kollágh Mihály* szobafőnök, akit a hajléktalanok választanak meg a rend fontartása végett. *Kollágh* összebeszélte *Berger Gyula* és *Ruzicska Géza* szolgálakkal, hogy majd éjjel kifogják fosztani az öregot. *Izsák* azonban csak úgy rubástól dőlt az ágyra. Erre a két szőrga odament és biztatták, hogy vetközzék le és fekdőjön le nyugodtan. Az öreg azonban gyanut fogott és nem akart levetközölni. Erre aztán rátámadtak, lenyomták az ágyra és kifosztották. Az öreg nem mert szólni, csak reggel, amikor eltávozott, jelentette egy rendőrnök, aki a főkapitányságra utasította. A rendőrség vizsgálatot indított, kihallgatta *Izsák* támadóit, akik azonban azt hajtogatták, hogy bolond az öreg és soha nem is volt egy krajcárja sem. A rendőrségen azonban nem adtak hitelt a mesének s mindhármójukat letartóztatták.

— Megakadályozott öngyilkosság. *Boros Erzsébet* 19 éves cselédeány, mert gazdája nem engedte el három napi szabadságra, ma délelőlt a Marosba akarta ölni magát. A parton eirkáló rendőr akadályozta meg elhatározásának végrehajtásában.

— Lezuhant aviatikus. *Londonból* jelentik: A *folkestone-i* aviatikai hét nagy szerencsétlenségrel kezdődött. Egy *Barnes* nevű aviatikus különböző produkiókat végzett a levegőben. Egyszerre motorja elromlott s a repülőgép 20 méter magasságból lezuhant a földre. A gép elpusztult, az aviatikus pedig veszedelmes koponyasérülést szenvedett.

— Öngyilkos ügyvéd. *Borbola Dezső*, 66 éves terogyrai (trassószörénymegyei) ügyvéd még e hó kilencedikén eltűnt hazulról. Aggódó családja hiába kerestette, mindaddig nem járt eredménnyel a nyomzás, bár ezer koronát tűztek ki annak, ki az eltűnt nyomába vezet. E hó 20-án délután négy órakor *Karánsebesen* *Nemes Péter* halászás közben egy uri ruhába öltözött, s már feloszlásnak induló holttestet talált, melyben *Lilero János* nyugalmazott ezredes, az elhunyt veje és fia, *Borbola Dezső* ügyvéd felismerték az eltűnt ügyvédet. Tettéknek okát nem tudják, de valószínűen elmezavarban követte el az öngyilkosságot.

— Tűz *Wenckheim* gróf fűrésztelepén. A *Borossebes* szomszédóságában levő *Donesény* községben tegnap éjjel, este tíz órától reggeli hat óráig nagy tűz dühögött *Wenckheim Frigyes* gróf vízerőre berendezett fűrészgyár telepén, amelyet *Janiga Gizellának* adott bérbe. A gyártelepen sok muckáslakás van, mert a gyár állandóan körülbelül nyolcszáz munkást foglalkoztat. Este tíz óra tájban a telep egyik háza kigyuladt. Azonnal értesítették a veszélyről a borossebesi tűzoltóságot, amely ki is vonult a helyszínére, de a tűz terjedését nem tudta megakadályozni. Tizenhat munkásház a lángok martaékává let, a gyárat azonban sikerült megmenteni. Épen maradtak a házak butorai is, amelyeket még idejében sikerült biztos helyre hordani. Kihordták a burokokat és értéktárgyakat a bérlőnő, *Janiga Gizella* lakásából is, ezeket azonban a nagy zűrzavarban eddig ismeretlen tettesek ellopkodták. A leégett házak biztosítva voltak. A tűz keletkezésének oka eddig ismeretlen.

— Rabló cigányok. *Borossebes* községben tegnap *Szabó Mihály* péküzletében egyedül *Szabóné* időzött, mikor egyszerre nyolc cigány haolt be az üzletbe és a megrémült asszonytól pénzt követeltek. Az asszony ijedtében befutott a lakásba, mire a cigányok a kézipénztár tartalmát, 325 koronát elvitték. A rabló cigányokat a pankotai határban sikerült elfogni, de a pénzt már rem találták meg náluk.

— Csinos személyleírás. A *Brassói Hírlap* kiadóhivatalától következő körlevelet kaptuk: Egy *Indig Jenő* nevű, kolozsvári származású, körülbelül 35 éves, középmagas, szőke piros haju, himlőhelyes és pattanásos arcú, ápolatlan kezű szélhámos nyomdatványrendelését gyűjtésére ajánlja fel a nyomdatulajdonosoknak szolgálatát. Célja azonban nem az, hogy korrekt uton megrendeléseket gyűjtjön, hanem, hogy úgy a nyomdatulajdonosokat, valamint a közönséget, jogtalan előlegek felvételével, hamis megrendelőlevelekkel, hamisított aláírásokkal stb.-vel becsapja és hogy a reábizott mintagyűjteményt elsikkasza. Tudomásom szerint most az Ön vidékén szándékozik csalásait folytatni és nincs kizárva, hogy ott más név alatt fog szerepelni. Miután nevezett az én káromra is elkövetett csalásai és sikkasztása miatt az ügyészség is nyomozza, nagyon lekötelezne, ha amennyiben ott megjelenne, engem arról táviratilag értesíteni sziveskednék és őt addig, míg az ügyészség letartóztatása iránt intézkedik, valamely ürügy alatt visszatartaná. Felmerülő távirati költséget azonnal köszönettel megtérítem. A közönség megóvása céljából kérem ezen figyelmeztetést közzététetni, mert *Indig* még mindig vesz fel jogtalan előlegeket és csalárd rendeléseket a közönségtől. Kollegiális tisztelettel: „*Brassói Hírlap*“ kiadóhivatala.

— Kuruzsló cigányasszony. Több panasz érkezett a rendőrségre egy 40-45 év körüli cigányasszony ellen, aki hiszékeny szobalányoktól, cselédektől kisebb-nagyobb összegben pénzt csalt ki azzal az ígérettel, hogy jóváidőt mond, meggyógyítja a szerelmi lázt és ráolvasással, titkos szerekkel örök hűséget plántál a szeretőjük szívébe. A rendőrség megindította a nyomozást és kiderítette, hogy ösvagy *Bíni János* cigányasszony a kuruzslónő, akit me elállítottak és aki bevallotta, hogy ő volt fel pénzt a cselédeleányoktól, de ezt abban a maggyőződésben tette, hogy a fáradsága eredményel is járt. Az eljárást megindították ellene.

— Hibaigazítás. *Herbststein* Mór aradi liort-nagykereskedő annak kijelentésére kért fel bennünket, hogy ő *Weinberger Ferenc* szőlősi letartóztatott kereskedővel már régei magy-stakította az összeköttetést, így hát őt nem károsította magy.

— *Pincetűz* M. délelőlt *Lusztig Andor* *Zrínyi-utca* 3 számú házában pincésjében felhalmozott ócska zsindely tüzet fogott és elégett. A tűznek okát nem tudják megállapítani.

— Születések és halálozások. Az aradi anyakönyvi hivatalban szeptember 22-án a következő születéseket és halálozásokat jelentették be: Született: *Potyis Vaszil* kocsiának *Demeter* nevű fia, *Szűcs Mityás* fékezőnek *Lajos* nevű fia, *Balla József* kereskedősegédnek *József* nevű fia. Meghalt: *Farkas Károly* 20 éves máv. hivatalnok, özv. *Rigler Nándorné* 86 éves magánzó, *Necské Antal* 42 éves borbélymester.

— *Francia* likőrök legbiztosabb készítésére. — házilag — a likőr aroma 1 üveg 60 fillár *Vojtek* és *Weisznál*. 279

A kiváló bór- és lithiumos gyógyterasz

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvényeknél, emésztési betegségeknél, vörhenyknél és hurutos bőrbetegségeknél kiváló hatású.

Természetes vasmentes ásványvíz.

Kapható ártárványkórokozómentesen és győztesen.

SCHULTES ÁGOST

TARKASÁGOK.

(A rövidlátó.) *Boros Iván* vármegyei tb. főjegyző nemrég több napot töltött a vármegye egyes községeiben lefolyt sorozásokon. Onán hozta ezt a tréfát:

Egy hatalmas természetű paraszt legény állott a sorozó-bizottság elé. Látszott rajta, hogy fél, mert nem szeretne katona lenni, összehurta a vállát és mindenáron betegnek mutatkozott.

— Huzd ki magad, — mondta neki az ezredorvos.

— Nem tudom, mert beteg vagyok.

— Hát miféle?

— Mindenem. A mejjem, a nyakam, meg a szemem is.

— Rövidlátó vagy?

— Az.

— Hogy tudod ezt bizonyítani?

A parasztleány arca felvidult a kérdésre, mert remélte, hogy ez fogja őt megmenteni. Elvaskodó arccal mondta:

— Hát a téns ezredorvos ur látja-e a falom azt a szöveget?

— Látom, — mondja az orvos.

— Nohát én meg nem látom, mert rövidlátó vagyok.

(A püspök süvege.) *Várossy Gyula*, magy-beteg kalocsai érsekről beszélük ezt a históriát:

Egy alkalommal új ceremóniás egyházi került hozzá. A ceremóniás egyháziak tudvalevőleg az az egyik kötelessége, hogy ünnepélyes alkalomkor feltegye a püspöknek, vagy az érseknek a fejére a süveget.

Az érsek valami nagy ceremóniához készülődött. Már csak néhány perc választotta el az ünnepegy megkezdésétől. Várossy már teljesen elkészült s csak a süveget kellett a fejére tenni. A ceremóniás egyházi csak állott és várta: mi történik. Ugy látszik nem tudta, hogy a süveget az ő kötelessége az érsek fejére föltenni.

— Tegye föl a süveget, — szólt szelíden Várossy, amikor már nem győzte kívánni az egyházfit.

— Nem merem, — felelte a fiú félénk hangon.

— Tegye föl, ha mondom.

— Jaj, én nem merem, — mondta megint a fiú.

Az érsek ekkor haragosan kiáltott:

— Ast a kutyateremtette! Tegye föl hát, ha mondom.

És a fiatal ceremóniás egyházi szép óvatosan föltette a süveget — a saját fejére.

(Az állatok.) Egy borosjenői földesgazda Aradra adta a fiát iskolába. A gyerek nem volt lángész, sőt határozottan az ostoba fickók közé tartozott, mert már négy esztendeje járja a gimnáziumot, mégis csak a második osztályig tudott elvergődni. A gazda nem is igen kívánja, hogy a fiából diplomás ember legyen, amde az anyjuk mindenáron urat akar belőle nevelni.

Az osztályfőnök tegnap levelet irt a borosjenői gazdának, hogy jobb lesz ha kivesszi a fiát az iskolából, mert azon nem fog a tanulás. A magyar bejött és megjelent a tanár előtt.

— Igaza van a tekintetes urnak, — mondta — nem akarom én se lopadni a napot a fiammal.

— Ugy-e sok pénzbe került a fia eddig is?

— Nagyon sokba. A mult héten adtam el a négy szép ökrömet, hogy a fiának könyvet vegyen, meg a koszpénzt, meg a tandíjat kifizethessem.

— Már pedig — felelte a tanár — egy szeméremért nem érdemes olyan sok szép ökröt tönkretenni.

MULATSÁGOK.

(=) A kurtisi önkéntes tüzoltótestület e hó 25-én, a nagyvendéglő összes helyiségeiben, egy jóhírnevű zenekar közreműködésével szüreti mulatságot rendez.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Tudatlan leány. Csak a szerző engedélyével lehet.

X. Átdolgozzuk.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Könnyítések a mértékek hitelesítésénél. A kereskedelemügyi miniszter legutóbbi rendelete értelmében az állami mértékhitelítő hivatalok közegeinek, amely alkalommal valamely állandóan felállított *hidmérleg* első hitelesítése céljából a helyszínre kiszállanak, az illető mérlegeket már ez alkalommal el kell látni az *első hitelesítés bélyegén kívül az időszakos hitelesítés bélyegével is* abban az esetben, ha a mérlegek az illető évben amugy is időszakos hitelesítés alá kerülnek. Ilyen esetben az állandóan felállított hidmérlegek tulajdonosai csak az első hitelesítés díját és a kiszállítás költségeit tartoznak megfizetni.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Várható tudósítás.

Budapest, szeptember 22

Amerika ¼-el magasabb. Minőség, vételkorv kielégítő, 30 ezer mm. 6 fillérel magasabb.

Az érek 50 kilóként számítva:

	Dél	2 óra
	sávist	parva
Buza 1910. októberre 10.03—10.04 10.01 10.02		
Buza 1911. áprilisra 10.88—10.99 10.87—10.98		
Köze 1910. októberre 7.92 7.83 7.90 7.81		
Zab 1910. októberre 7.86 7.87 7.90—8.01		
Tengeri 1911. májusra 5.69—5.69 5.68—5.69		

A Temesvári Lloyd-Társulat

terményosarmokának hivatalos árajegyzése.

Várható tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1910. Szept. 22

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos új	8.80	8.80
76 " " " " " " " " " "	8.90	9.00
77 " " " " " " " " " "	9.00	9.10
78 " " " " " " " " " "	9.10	9.15

Buza (Temesvári keresk. ára):

75 kilogrammos új... ..	8.70—8.75
Rozs új... ..	6.40—6.45
Árpa új... ..	5.95—6.00
Zab új... ..	7.15—7.20
Tengeri régi... ..	5.50—5.55

Budapesti értéktőzsde. (Táv. jelentés.)

— Szept. 22. —

Magyar aranyjárdék 4%	111.90
Magyar koronajárdék 4%	91.80
Magyar koronajárdék 8½%	81. —
Magy. földterem. kötvény 4%	92.25
Hervát-slavon földterem. kötv ny	94. —
Magyar nyereségyorszegy kölcsön	324. —
Tiszassab. és szegedi sorszegy kölcsön	157. —
Oszták járadék papírban	93.50
Oszták járadék esztébe	97. —
Oszták járadék aranyban	118. —
Oszták koronajárdék 4%	98.50
1880. évi osztrak államsorszegy	178. —
Oszták-magyar bankrészevény	18.45
Magyar hitelbank-részevény	853.75
Oszták hitelintézet részvény	864. —
Oszták-magy. államvasut részvény	76.60
20 frankos arany (Napoleon)	19.07
Német birodalmi márká	117.50
Londen vista	248.00
Páris vista	85.15
50 márkás arany	23.48

Feladás szerkesztő:

BOLGÁR LAJOS.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-ucsa n. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1910. szept. 28-án, péntek:

1. A tüzerhadnagy és a kis mesélő. — 2. A kis doboz.
3. Benaparte az Alpok közt. — 4. A viaszos dráma.
5. A dazigi herceg és Madame Sans-Gêne. — 6. Auszterliusz. — 7. A császár megalapítók. — 8. A császár még az ellenségnek is becsül a hazaszeretetét. — 9. A viaszvonulás. — 10. A császár sakkjátésmája. — 11. Lemondás. A fontainebleau-i bucsu — 12. Waterloo. — 13. Szent Ilona szirtökén.

Előadások 6 órától kezdve.

Hétfő 9 órakor:

N A P O L E O N.

Történelmi színjáték. Írta: Pekár Gyula. 190 színesen vett képpel és 16 megszólítással.

Helyárak: I-ös hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fillé.

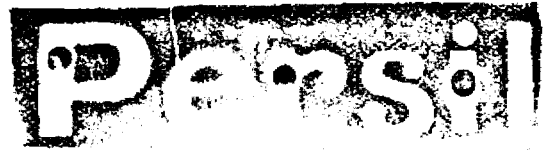
Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 35. gyalogezred zenekara játszik. — Galvárszda.

NYILTTÉR.

Mint a napnak sugara

a fűre, úgy hat az üstben a mosásnál a

a ruhára ¼ óra főzésnél. 2088

Vakítóan fehér fehérnemű!

Dörzsölés nélkül! Kelés nélkül!

„Parsol“ dacára csodás hatásának nem tartalmaz Clort, sem egyéb a ruhára ártalmas alkatrészt, amelyert kezességet vállal a gyáros.

Gyar: Gottlieb Voith, Wien III.

Kapható: Votk és Welsz, Färber testvérek, Dürr Kocsárd és Schäffer Benjaminál.

2658—1910. tkvi sz.

Árverési hirdetésnyi kivonat.

A pécskai királyi bíróság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Ó-Pécska hitelszövetkezet cégnak, Bella Mihály ópécskai végrehajtást szenvedő elleni 820 kor. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében az árverést elrendelte, a pécskai kir. bíróság területén levő, Ó-Pécskán fekvő és az ópécskai 1621. sz. tkvben A. I. 1254. hr 300 □-ól területű 1364 sz. házhelyre 1679 kor. mint ezenel megállapított kikiáltási árban és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1910. évi október hó 12-ik napján d. e. 10 órakor a kbeli tkvi hatóságnál megtartandó nyilvános árveresen a megállapított kikiáltási áron alul is el fog adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 %-át, bánatpénzül készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §-ában jelzett, árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3383. sz. a kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadék-képes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Pécskán, 1910. évi szeptember 2

Szöke Lajos,
kir. járásbíró.

3619

Nagymennyiségű

pléh-pánt

maculatura

jutányos áron

eladó.

Rendkívül olcsó árakban árusítunk férfi öltöny, felöltő és fiú ruha szöveteket.

Leichner és Fleischer Arad, Szabadság-tér 17. Telefon 475.

Kizárólagos posztó gyári raktár.

3287

Maradékok mindig kaphatók

Tyúkszemétől mindenki megszabadul a Hajós-féle Anagallin használata által, nem piszkít, nem ragadós, kezelése igen egyszerű. Ára egy üvegnek utasítással együtt **70 fillér.** 421

Láb és kézizzadás azonnal és teljesen elmulik ha az izzadó részeket „Peppo“-val eceteljük. A mirigyeket kiszáritja, a váladékot megszünteti és tökéletesen szagtalanítja. — Egy üveg ára utasítással együtt 1 korona.

Poloskák kiirtása a legmegfelelőbb módon és teljesen „Phenolsav“-val eszközölhető. A butorokat nem rontja, a polosának még a petéit is kiirtja. Szaga nem kellemetlen s kezelése rendkívül egyszerű. Egy üveg ára 70 fillér.

Hajvesztő „Depillor“. E csodahatású szerrel minden oly helyről, ahol a hajnöves alkalmatlan, mint az arc, nyak, kezek, azt egy pár perc alatt minden fájdalom nélkül eltávolítja. — Ára utasítással együtt **1 korona.**

Ídeális legjobb, legtartósabb gummi óvszer a „NITER“. A világ legjobb preservativa. — 6 darab egy eredeti dobozban **2 korona.**

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád gyógyszerárán ARAD, Andrassy-tér 22. sz. a megyeházzal szemben. —

Értesítés!

Értesitem az uri hölgyközönséget, hogy az **őszi**

Párisi és Bécsi modell kalapjaim megérkeztek

Elvállalok mindennemű kalap átalakítást és díszítést, melyet izléseken, gyorsan és olcsó árak mellett készítek.

Gyászkalap állandóan raktáron.

Szives pártfogást kér
1075 Tisztelettel

Amtmann M.
Arad, Zrinyi-utca.

Telefon sz. 789. — — Telefon sz. 789.

Lakás tisztítási vállalat

Elvállalok parkettás lakások tisztítását és tisztántartását. Ablak, csillár és kilincsek tisztítását. Téli ablakok felrakását. Szőnyegek és butorok porszívógéppel való tisztítását, irodák, cukrászdák és kávéházak tisztántartását. Tüzelőanyagok lakásba való szállítását. Vidéki munkák gyorsan és pontosan eszközöltetnek. 8361

Maradok kiváló tisztelettel

Lovas Károly,
lakás és ablak tisztítási vállalkozó
Mihály-utca 86b. (Saját ház.)

Árlejtési hirdetmény.

Paulisi hitelszövetkezet, mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja, az Ó-Paulis községben (Arad-megye) levő házának átalakításához szükséges összes munkálatokra pályázatot hirdet.

Előírányzott összeg: 6323 K. 18 fill.

Pályázni kívánók folyó évi október hó 8-ig tartoznak ajánlataikat alulírott szövetkezet igazgatóságánál (állami iskola épület) az 5%-os bányapénz befizetése mellett benyújtani, ahol a részletes pályázati feltételek megtudhatók.

Szövetkezet fenntartja magának a jogot, hogy az ajánlattevők között szabadon választhat, tekintet nélkül az ajánlati összeg nagyságára.

Ó-Paulis, 1910. szeptember 20-án.

3611

Paulisi hitelszövetkezet.

Weitzer János gép-, waggongyár és vasöntőde részvénytársaság, Aradon.

MEGHIVÁS

A WEITZER JÁNOS GÉP-, WAGGONGYÁR ÉS VASÖNTŐDE
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG ARADON

XVIII. rendes közgyűlésére,

mely Aradon, az aradi és esanádi egyesült vasutak üléstermében

1910. évi október hó 9-én délelőtt 10 órakor fog megtartatni.

N A P I R E N D I

1. Az igazgatóság jelentése az elmúlt üzleti évről, továbbá a zárzámadások és mérleg előterjesztése, valamint a felügyelő-bizottság jelentése és ezekkel kapcsolatban a mérleg megállapítása, a tiszta nyereség hováfordítása, valamint az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére adandó felmentvény feletti határozathozatal.
2. A felügyelő-bizottság tagjainak az alapszabályok 29. §-a értelmébeni választása.
3. A felügyelő bizottság jutalomdíjának megállapítása. (Alapsz. 31. §)
4. Az alapszabályok 21. §-a értelmében esetleg előterjesztendő indítványok feletti határozathozatal.

Jegyzet: Az alapszabályok 14. §-a értelmében a részvények legalább nyolc nappal a közgyűlés előtt a következő letéti helyeken letéteményezendők.

Aradon: az Arad-esanádi gazdasági takarékpénztárnál.

Budapestben: az Angol-osztrák bank fióktelepénél (V., Fürdő-utca 6.)

Bécsben: Schoeller & Co bankháznál (I., Wildpretmark 10.) és a K. k. priv. Allgemeine Ver.ehrsbank-nál (I., Wipplingerstrasse 28.)

APRÓ HIRDETÉSEK.**20 ezer forint hozománnyal**

román falusi leány, középkorú, akar házasságra lépni doktor vagy ügyvéddel, akinek saját irodája van. De akadály mellett van 100.000 forintja a lánynak és míg nem találja meg, addig nem muszáj esküdni. Magyarul írott levelet kér „Jobb kezű” jelleg alatt postaresztante Arad főposta. 3625

Különléte**Hordó dugók**

(kőris, tölgy és hársfából)

a legjobb minőségben és jutányos árban kaphatók: 2007

BAUER GYULA

Arad, Minorita-palota.

Jókarban levő

női ruhák jutányos áron eladóak Weitzer János-utca 10. sz. alatt.

Gyalogsági

csukaszínű köpenyeg, esetleg más önkéntes felszerelést veszek. „Mérnök” Edelspacher-utca 27. sz. 3617

4 polgárit jelesen végzett

remek kézírású fiatal leány gépírói alkalmazást keres. Cím a kiadóban. 3628

Német kisasszony

ajánkozik 1-2 gyermek mellé. Cím: Dezső-utca 8. 3626

Ucal 2 szobás lakás

minden hozzátartozóval kiadó október 1-től, Arad, Wesselényi-utca 35. sz. 3624

Ügyvédi irodámat

Aradon, Boros Béni-tér 3. szám alatt megnyitottam. Dr. Lengyel Gyula, ügyvéd. 3621

Trombita-utca 2. szám alatt

1400 □-öl beltelek eladó. Bővebbet Dr. Lengyel Gyula ügyvédnél, Boros Béni-tér 3. 3622

Egy szülő, házas leány

cukrászdába felvétetik. Cím a kiadóban. 3628

Intelligens megjelenésű

egyén magasabb iskolai képzettséggel bármilyen tisztességes alkalmazást elfogad. Cím a kiadóban. 3627

Joforgalmu

fodrászület családi okok miatt azonnal eladó. 3631

Modern 2 szoba butor.

Két szobás ebédlő és háló politurózott mahagoni, egy pár hónapos, elköltözés miatt azonnal eladó. Bővebbet Schweiger cukrásznál, Orczy-utca 6. szám. 3688

Keresek azonnali

földbérleteket és parcellázásra alkalmas birtokokat. Részletes ajánlatok küldendők: Löbl Oszkár, kereskedelmi iroda, Lugos. 3550

Ímzési munkák

fehér és színesben, legfinomabb kivitelben, mérsékelt árban elfogadhatnak. Szt. Pál-u. 9. alatt az udvarban jobbra. 3574

Makón

közvetlenül a főtér közelében egy 40 év óta fennálló és igen jövedelmező bordélyüzlet házzal együtt eladó. Értekezhetni lehet özv. Vaszil Tamásnéval Makón, Lehel-utca 141. sz. alatt. 3564

Érettségit tett úju

gyógyszerész gyakornoknak ajánkozik Aradra vagy Arad környékére. Cím a kiadóban. 3592

Iskolai táskák

könyvszíjak, iskolai szerek, irkák, körzők, rajztáblák legjobb kivitelben kaphatók Ingusz I. és Fia könyv és papírkereskedésében Andrassy-tér 16. és Weitzer János-utca. 671

Újraan butorozott

udvari szoba külön bejárattal azonnal kiadó. Rákóczy-utca 4. 3581

Kauclképes

keresztény comptoirista azonnali belépésre kerestetik elsőrendű régi céghez. Magyar-német nyelven írt ajánlatok fizetési igény megjelölésével „Levelezés, pénztár” jelleg alatt a lap kiadóhivatalába küldendők. Borszakmában jártasak előnyben részesülnek. 3596

Eladó

Egy új szalon garnitúra és egy üveges szekrény, könyvszekrénynek is használható — elutazás miatt eladó Botka pü. tanácsosnál Kapa-utca 45/b. szám alatt. 3598

Petroleumos kordékat

veszünk azonnali szállításra legmagasabb napi áron. Schenk és társa, Arad. 3612

Kiadó

egy elegáns 2 szobából álló garcon lakás a város legszebb helyén. Érdeklődők forduljanak Goldmann Regina étterem tulajdonoshoz Arad, Deák Ferenc-utca.

Jzr. ünnepeire

való magyar és német fordítású diszes és közönséges m a k z ó r o k és imakönyvek nagy választéka. Igen olcsó árak. Jzr. üdvözlő lapokban eredeti újdonságok. Nagy levélpapír-vásár. üzleti könyvek gyári raktára. Irodai kellékekben különlegességek. Vidékre is pontos kiszolgálás. Kerpel Izsó könyv-, zenemű- és papírkereskedése, kölcsönkönyvtára és zeneműkölcsozó intézete, Aradon. Telefon 385. sz. 525

Kossuth-utca 40. szám alatt

ujjonnan épülő házban modern lakások kiadók november 1-ra. Bővebbet Matschek J. és Fia társaságban. 3104

Makszerok

és egyéb izraelita imakönyvek magyar és német fordításal. Üdvözlő levelezőlapok. 100.000 kötetes kölcsönkönyvtár havonként K. 1- feljebb. Iskolaszerek új és használt iskolakönyvek nagy készlete. Krausz Paulin, Színházépülete. Telefonszám 511. 511

Borosbordák

100-tól 800 liter irtartalommal teljesen jókarban eladók egyenként is. Nádor-utca, sörraktár. 3272

Deutsches Kinderfräulein

wird zu zwei grösseren Kinder aufgenommen. Salgó, Tökölly-tér 6. sz. 3600

Kész kerekéket

7-8-9 kor., hajlitott lőcsöket kor. 1.20-1.40, és mindenféle kocsialkatrészeket jutányosan szállít Geiszl jármű- és faárny-gyár Miksa-utca 2-8. 2504

Ka cigaretták

használjon Progress szivarkahüvelyt, 100 drb. 26 fill. 1000 drb. K. 2-40. Egyedül kapható Ingusz I. és Fia könyv- és papírkereskedésében Arad, Andrassy-tér 16. és Weitzer János-utca. 1651

Állást keres.

Földmives iskolát végzett, jó írástudó, kisebb irodai teendőkből jártas egyén, raktárnoki vagy botos ispáni állást keres. 3535

Nyaraltatási tárgyak kiadása. 3629

Felkérem a mélyen t. közönséget, sziveskedjék a nálam levő nyaraltatási tárgyak elvitelét egy nappal előbb bejelenteni, hogy esetleg zavar ne történjék.

Joanovits Antal, szücs.**Angol****bőr butorok**

készítését a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelben és a legolcsóbb árban készítjük. — Hazai és külföldi angol és német, sima és antik bőrökből, stb.

Rajzokkal és bőrmintákkal, melyek most érkeztek, megkeresésre szívesen szolgálunk. 3076

Városi és megyei telefon 132. Szállítunk teljes lakberendezéseket a legújabb styiban.

Kitünő tisztelettel

Berán Antal és Fia

butorraktára

Forray-utca. Gróf Hunyady-ház.

Paulison

15 katasztrális hold 3500

SZÖLLŐ

épülettel, melyben 3 nagy pince van, Nagy Zoltánné volt tulajdona,

szabad kézből eladó.

Érdeklődhetni a tulajdonosnál,

Schiebel József-nél,

UJ-PAULIS.

Ugyanott 100 Hl. használt jókarban levő hordek eladók.

Alkalmi vésztetek

és eladások

ékszertárgyakban

arany és ezüsttárgyakban, Arad legmagasabb óra és ékszerraktára

Deutsch Izidor

óras és ékszerész 3500

Weitzer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulák

arany és ezüsttárgyak, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb árban magvetetnek vagy más tárgyra átöröklésükre TELEFON 438 TELEFON 430

Fél munka!

Kétszeres eredmény!

Dr. Oetker

sütőporának

használatnál ezek a legzabotáltabb előnyök: dr. Oetker receptje szerint a tészta sokkal könnyebben dagasztódik a 1 óra múlva előtűnk áll a szépen kelt, illatos sült kuglot.

Az összes tészta nagyjából, ritkábbak és könnyebben emészthetők dr. Oetker sütőporának alkalmazása mellett.

Egyszeri kísérlet állandó használatra vezet.

Dr. Oetker készítményét minden főszor és gyarmatárú ártalban kaphatók. 205

Tégla

I. és II-ed osztályu, helyszüke miatt legjutányosabb áron kapható Nacht Viktor Arad, Ujvághid melletti téglatelepen. Megrendelések feladhatók ugy a telepen, mint Petőfi-utca 7. szám alatti irodámban.

Telefon 324. szám.